

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆
רמב"ם. נגלה וחסידות

א

במדבר

חג השבועות

גליון לד (תמג)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה עש"ק פ' במדבר - חג השבועות שנת תשמח שנת הקהל.

תוכן הענינים

שליחות

ד יום הולדת.

ד שמליטה בהר סלבי.

ליקוטי שליחות

ו החיוב ליתן טעם לחוקים.

ז תפלה ביום טוב.

ח פדיון הקדש ע"י ג' בקיאיין.

ח בהרהור לא שייך לשון.

ט תוס' מן החול על הקודש אם חל אז קדושת שבת וכו"ט
ט עצמו.

יב תוס' מן החול על הקודש בחג השבועות.

יג פירש"י בפש"מ אי"צ להתאים עם חלק ההלכה (גליון)..

אגרות קודש

יד הערה באג"ק כ"ק אד"ש ח"ו.

בעניני שליחות (גליון)..... יד

מאמרי כ"ק אד"ש

מ"מ וציונים לקונטרס ל"ג בעומר (גליון)..... כג

הערות בקונטרס ל"ג בעומר..... כז

חסידות

שורות שבלקוטי תורה שנמצאים ג"כ בתו"א..... כח

ציונים להמאמר ד"ה בחודש השלישי בתו"א..... כט

מאמרים נפלאים ועמוקים שבאוה"ת (גליון)..... ל

מפני מה נגאלו בני"ק ממצרים..... לא

פרקי אבות

תורה לשמה..... לד

שונות

טעמים לאכילת מאכלי חלב בשבועות..... לה

ש ל ח ו ת

א. מה שדיבר כ"ק אד"ש באחש"פ בענין שהוא ע"ד "ליום הברי"מ" ו"ליום הולדת" עם ישראל כו', יש להעיר ממה שכתוב במנהגלי חת"ם סופר (הוצאת שנת תשל"ו) פ"ז אות ל"ד וז"ל: "ביום ז' תשרי השלים החומש עם התמידים ע"ש שהל' יום זה יום לידתו ונתן לכל אחד מתלמידיו הנמצאים שם לפניו ד' צ"ל לקנות להם לחמי חלב...". עכ"ל ועי"ש במילואים (לפ"ז אות ג') שמביא לשון השו"ת אפרסקתא דעניא (לר"ד שפרבר זצ"ל) סי' קכ"ג דהביא מחמיו זצ"ל (שאביו הו' תלמיד החת"ס) בשם החת"ס דאין לישראל לחוג יום הולדתו כ"א יום שנכנס בבריתו של אאע"ה והקשה ע"ז ממש"כ בשו"ת חת"ס יו"ד ח"ב סי' קמ"ח דבודאי ידע במללי דאבוה ואמאי לא עביד זה ביום שנכנס לבריתו של אאע"ה, וגם פלא שלא הרגיש שהחת"ס כתב לברך (בלג שם ומלכות) שהחינו ביום הולדת וכו', ע"כ. והוא בהגהות החת"ס בסי' רכ"ה בנוגע ליום הולדת השבעים (שבזה דן השו"ת הנ"ל) ועיניו גם קונטרס תומר דבורה (מילואים להנ"ל) פ"ז אות ד' דבהגהות חת"ס על הפרי חדש סי' תכ"ח כתב וז"ל: "מחזור רצ"א שנת תקכ"ג, נ"ב בו נולדתי ז' תשרי סמוך לקבלת שבת לאלי"ט". עכ"ל.

*

ב. ב"משלחות ש"פ בהו"ב" סעיף ג' "ענין שמילתה הוא בלחס לעבודת האדמה (לאחרי כ"י תבואו אל הארץ") ובמילא אין זה שייך ל"הר סיני" - הן מצד ריחוק הזמן כפשוטו לאחרי ארבעים שנה ולאח"ז י"ד שנה דכיבוש וחלוקה (ועוד שש"ש שנים דעבודת האדמה) והן מצד תוכן המקום: ב"הר סיני", הר, ולא מקום מישור, ועאכו"כ הר שהוא במדבר סיני - לא שייך עבודת האדמה", עכ"ל.

ולכאורה אינו מובן דהרי בפש"מ מבואר שמצד תוכן המקום ד"הר סיני" הו' שייך ענין "שמילתה" עי' בלקו"ש חט"ז שיחה ד' לפרשת יתרו הערה 9 וז"ל ראה שמות שם: וינהג את הצאן גו' (כדלי לרעות - ראה רש"י שם) ונאמרה (תשא לד, ג) "אל ירעו אל מול ההר ההוא", ולהעיר מפירש"י שמות (שם ב): ולא אילן אחר כו' עכ"ל.

וכן עיל"ש בשליחה ה' דפרשת משפטים סעיף ז' שבמדבר סיני ובפרט ראש ההר לא הוה מקום צמיחת אילנות דשאים ועשבים, ובהערה 32 משא"כ בנוגע לההר עצמו- ראה לעיל ע' 233-4, והערה 9, דל"ל שע"פ פש"מ היו שם אילנות ועשבים". עכ"ל.

(ולא היל' ענין של "נס" אלא ע"ד הפשט צומחים שמה אילנות ועשבים - ולהעיר שלכן נוהגים כו"כ לטוח עשבים בביהכנ"ס בחג השבועות עיין מש"כ הלבוש וז"ל "זכר לשמחת מ"ת שהיו עשבים סביב הר סיני שנא' גם הצאן והבקר אל ירעו כו' ש"מ שהיל' שם מרעה" עכ"ל).

ולהעיר נמי מרש"י שמות ד, א "אחר המדבר, להתרחק מן הגזל שלא ירעו בשדות אחרים" דמשמע שב"הר האלקים" היל' שיניך ענין "שדה" ומרעה לצאן (ולא היל' של גזל).

ומוכן נמי לכן חמש למקרא שאם צריך להזהיר לישראל ש"גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא", א"כ מוכן שהיל' זה מקום מרעה לה"מקנה רב" שהיל' להם דאם היל' רק מיעוטא דמיעוטא לא צריך להזהיר כו' ויל"ע בכ"ז. *

גם צ"ע לתווכך אי היל' גם אילנות ודשאים סביב ההר עיל' לעיל לשון הלבוש, גם מלשון הפסוק אל מול ההר גו' או רק על ההר עצמו כמבואר לעיל לקו"ש. גם אי נימא דהיל' סביב ההר א"כ מדוע לא ירעו הבהמות שם ולכאו' הקדושה היל' אהר עצמו.

הת' בן ציון חיים אסטער
- תלמיד בישיבה -

* אכל לפועל לא היל' שם זריעה, נטיעה וכו' דזהו הדין של שמיטה.

ל ק ו ס י ש ל ח ו ת

ג. בלקו"ש פ' בחוקותי ש.ז. נת' ע"ד החיוב להתבונן וליתן טעם למצות, כולל החוקים, לפי הרמב"ם.

אבל מובן שטעמים אלו הם רק בכדי שקיומם יהי' בלתי חליות ותענוג, כמבואר בסעי' ז, אבל לא שזהו טעם וסיבה להמצוה.

ראה מהר"ץ חיות סוטה יד,א ד"ה - תוס' ד"ה כדלי ליגעה ולא שייך למימר דריש טעמי' דקרא רק הלא דנ"מ לדבא. נ.ב. כן הוא שלטת הרמב"ם שכתב סוף הל' תמורה וז"ל אע"פ שכל חוקי התורה גזרות הם ראוי להתבונן. תן להם טעם. ורבינו בעצמו נתן טעם על תקיעת שופר ומצות טהרת המקוה פ"ג בהל' תשובה וסוף הל' מקואות אחר שהקדים בכל אחד כל דברי התורה חוקים הם.

ובכל הנ"ל כדאי ג"כ להעיר מתוס' במס' חולין ה,א ד"ה כדלי - לאו טעמא דקרא קא דריש אלא נותן טעם לדבר וכו' וכן מתוס' בגטין מט, ב ורבי שמעון, ועין מהר"ם בזה.

ולש' להעיר ג"כ שהטעם שמוציאים הוא לא טעם המכריח, לפי לא תמיד יהי' מובנים כמה פרטים בהמצוה לפי הטעם, ועוד, וכמבאר בדרכי תשובה יורה דעה קפג ס"ק יג בטעם "שבעה נקלים" - ועל' בברכי יוסף שהביא בזה עתה"ד בפסקים וכתבים סל' ק"ח דמה דאמרינן בש"ס מפני מה אמרה תורה וכו' הוא דרשה בעלמא ולא לדון מזה כלל להקל בפנוי' ע"ש, ועל' בס' החינוך להרא"ה זצ"ל מצוה צ"ה וז"ל וכדומה לזה אמרו ז"ל בענין הנדה: ובאמת שאין זה לדעתם תכלית הכוונה בדברים רק להודיע כי ענין המצות יסבול הרבה רמזים מלבד עקרים גדולים וחזקים עכ"ל.

*

במה שנת' בסעי' ו' שגם במשפטים יש ענין של חוקה יש להעיר מלקו"ש חט"ז ע' 244 הע' 22 - והחידוש דמ"ת בהם הוא בעיקר בענין פרטי המצות והעונשים, ע"כ.

בסגנון אחר אף שדיני המשפטים הלינו יודעים אף בלי מ"ת וכמאמר בעירובין ק,ב "אלמלא לא נתנה תורה היינו למדחם גזלה מנמלה" הרי זה רק כללות הדין אבל פרטי הדינים, לא היינו פוסקים כניתן בתורה.

וכן יש להעיר מלקו"ש ח"ג ע' 815 דמבאר שהיוונים היו מסכימים שיקלימו את חוקי התורה אבל עם ביאור לזה: קעו מען מקיים זיין חוקים, כאטש מ'פארשטיט זיי ניט מיט שכל, ווייל מען פארלאזט זיך דערבלי אז דער אנזאגער פון די חוקים, זייענדיק א בעל שכל נפלא, האט מסתמא אויך אין די חוקים א פארשטאנדיקן טעם, אויף אזא אופן קיום החוקים - האבן זיך די יונים ניט אזוי קעגנגעשטעלט, זיי האט בעיקר געארט וואס די אידן זיינע מקיים די חוקים אינגאנצן מיט קבלת עול, און קיין שום ערקלערונג, נאר בלויז ווייל אזוי איז דער רצון פון אויבערשטן, וזהו הפירוש ב"להעבירם מחוקי רצונך".

דיש לומר שגם הרמב"ם מסכים לזה, אלא שסובר שהוא ענין שרש המצות, אלא שאח"כ נתלבש בטעם כמובא בשולח הגליון להערה 35.

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מלאמי פלארידא

ד. בלקו"ש חכ"ד ע' 412 כ' שאף שרבותינו נשאינו בתפלת שבת היו מאריכים בתפלה אפילו כמה שעות לאחר זמן גמר הצבור את תפלתם, הנה ביום טוב היו מסתדרים באופן לגמור תפלת השחר עם הצבור ולאמר הלל עמהם...".

ולא נתבאר טעמא דמילתא, ואולי אפ"ל שהוא עפ"י דעת הרמב"ן עה"ת, פ' אמור (כג, ב), שכתב ד"טעם "מקראי קודש", - שיהיו ביום הזה כום קרואים ונאספים לקדש אותו, כי מצוה היא על ישראל להקבץ בבית האלוקים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפלה והלל לאל בכסות נקיה". (על ג"כ בהשגותיו לסהמ"צ שורש א' שדעתו דהלל הוא מה"ת, ובאנצקלפדי' תלמודית ע' הלל "חובו ומקורו").

ומובא בפרמ"ג באו"ח סי' ת"צ מש"כ סק"א דלעתו

תפלה בחול דרבנן "ובליו"ט ל"ל תפלה ד"ת להתקבץ בבית ה' לקדש יום בתפלת בפרהסיא יע"ש משמע דבעינן מן התורה עשרה גדולים. ולפ"ז ראוי לחוש לזה ולהדר אחר גדולים", עכ"ל.

ויל"ע בזה גם משולי הגליון שבשו"ע אדה"ז סי' רמ"ב בהפל' "מקראי קדש" אי ס"ל כהרמב"ן ועוד בנוגע לחוה"מ דג"כ נק' מקרא קודש לגבי קרבנות, ואולי מיבעי וצ"ע.

הרב שמואל יחזקאל הכהן
- נחלת הר חב"ד -

ה. בלקו"ש פ' בחוקותי (בסעיף ד') ביאר דטעמו של הרמב"ם בסוף הל' תמורה דלמה צריכים להוסיף חומש בפדיון הקדש, אינו מובן כל צרכו כל מכליון דאין פודיון את ההקדשות אלא בשלשה בקיאלין ולא עוד אלא שמכריזין עליהן בפני כל הבאין לפדות וכו', כיצד יעלה על דעתו שיהי' ביכלתו לפדות "בפחות משויו" עיל"ש.

ויל"ע דלכאורה כל דין זה דבעינן שלשה בקיאלין וכו'. אינו אלא מדרבנן, וראה בקרית ספר הל' ערכין פ"ח וז"ל: דלא בעינן הני שלשה ועשרה אלא מדרבנן, דמדאורייתא בכל דהו סגי וקראי אסמכתא בעלמא דהא אסיקו להו בקושיא (ראה סנהדרין יד, ב) עכ"ל, א"כ כאן שהרמב"ם מבאר טעם התורה למה צריכין להוסיף חומש מהו הקושיא מהא דתיקנו רבנן דבעינן ג' בקיאלין והכרזה, ויל"ע.

*

ו. ב. באגרות קודש של כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ז (ב'נד) כתב וז"ל: ת"ח על הערתו בהמבואר בבאה"ז בחילוק דהרהור ומחשבה ממ"ש בחידושי הרשב"א ברכות דט"ו, ד"בהרהור לא שייך לשון". אלא באם נלמוד דברי הרשב"א כפי הפשטות - דלא שייך לשון, הלינו שמחשב הענינים אבל לא האותיות. הנה לוקשה מנ"ל להשי"ס דהכתוב גם באופן כזה הרהור כדבור דמיל דבמילא יש לדעת מהכתוב שמע שני הענינים דצריך להשמיע לאזנו ושנאמרם בכל לשון. ואולי יש לדחוק ברשב"א שכוונתו דלא שייך קדושת לשון, ומעלתה,

...עתה ראיתי בצל"ח (טו, ב) וז"ל: ועלין בחי' רשב"א שכ' דאם יוצא בכוונת הלב ממילא מוכח שיוצא בכל ל' דהכוונה עיקר - והנאני. עכ"ל.

והנה לפי פירוש זה בהרשב"א דקדושת לשון קודש ומעלתה היא רק בדיבור, אבל אם רק מהרהר אין בזה שום מעלה [ובמילא שפיר מוכיח ר' יוסי דבעינן דיבור להשמיע לאזנו, דאל"כ למה צריך להדרשה דאפשר בכל לשון] יתורץ קושיות השאגת אריה בסוף סי' ז' וז"ל: ועוד שעיקר דברי הרשב"א תמוהין הן דבודאי בהרהור נמי שייך לשון אם צריך להרהר בלשון הקודש דוקא או במהרהר בכל לשון סגי ואין סברא לחלק בין הרהור לדיבור בענין זה כלל, עכ"ל. וכפי שהוכיח זה מר"מ דהרהור כדיבור ומ"מ צריך ריבוי דאפשר בכל לשון עיי"ש. ועי' גם בשבת מ, ב, בתוד"ה וכי תלמא וז"ל: וכי תלמא בלשון חול קאמר ליה. ואע"ג דאסור להרהר, נימא דאין אסור להרהר אלא בלשון קודש והוא הרהר בלשון חול עכ"ל, וברש"ש שם כתב דזה סותר לדברי הרשב"א הנ"ל דבהרהור לא שייך לשון עיי"ש.

אבל לפי פני' הנ"ל בהמכתב לא קשה, כיון דאין כוונת הרשב"א דבהרהור לא שייך לשון אלא דבהרהור ליכא מעלת לשה"ק, ובמילא לא הו' צריך להלימוד דאפשר בכל לשון, ובמילא לא קשה ג"כ מדעת ר"מ, די"ל דר"מ יסבור דמעלת לשון הקודש הוא גם בהרהור, ובמילא שפיר דריש דאפשר בכל לשון אף דסב"ל דהרהור כדיבור.

אלא דלפני"ז לכאורה הו' הרשב"א יכול לבאר בדעת ר' יהודא [דסב"ל דאי"צ להשמיע לאזנו] דמ"מ צריך קרא למשרי כל לשון דסב"ל דגם בהרהור יש קדושת לשון הקודש, וכסברת התוס' בשבת הנ"ל, ולכן אין לו לימוד דצריך להשמיע לאזנו, ולפועל כתב שם הרשב"א טעם אחר דסב"ל דאף דאי"צ להשמיע לאזנו מ"מ צריך להוציא בשפתיו ולא בהרהור לבד עיי"ש, ואפשר לומר דסב"ל דמסתבר יותר לומר כנ"ל בדבריו, כיון דלשונו של ר' יהודא הוא רק אם לא השמיע לאזנו יצא, משמע דבעינן עכ"פ להוציא בשפתים.

*

ז. ג) בלקו"ש ח"ט פ' ואתחנן (ג) בסעי' ו' כתב דבהדין דתוספת מן החול על הקודש ביוהכ"פ (שלדברי הכל

הוא מה"ת) ובשבת ולו"ט (לפני הדעות אי הוה מה"ת או מדרבנן) יש לבאר בב' אופנים: א) השכנות פועלת שייכות פנימית; מחמת שכנותו לשבת משתנה הזמן שלפני השבת ושלאחרי', ויש בו מעצם קדושת השבת. ב) הזמן עצמו אין בו מקדושת השבת, אבל מכיון שהוא בשכנות לזמן השבת, לכן חל על האדם חיוב ההכנה לשבת, וממשיך דעפי"ז יש לבאר מחלוקת הפוסקים אם בזמן התוס' אפשר לקיים מצות קידוש שבת וכו' דלפי הדיעות שבזמן התוס' אפשר לקיים מצות קידוש ואכילת שבת, התוספת מתקדש בקדושת שבת ולו"ט, [ואעפ"כ גם לדעות אלו אין לקיים מצוות מצה בזמן התוס' דשם הוא קשור עם מציאאות של לילה והשייכות שבשכנות אין בכחה לפעול מציאאות הזמן של לילה]. אבל לפי הדיעות שהתוס' אינה אלא לענין איסור מלאכה היינו מפני שלשיטתם השייכות של זמן התוספת לזמן השבת אינה אלא חיצונית, ואינו בגדר שילעשה חלק מזמן השבת וממילא אי אפשר להוסיף בזמן זה אלא באיסור שעל האדם בעשיית מלאכה וכו"ב, אבל אי אפשר לקיים את המצוות הקשורות עם זמן השבת עי"ש ובחידושים וביאורים ח"א סי' כ"א.

והנה לפי יסוד זה לכאורה יש לבאר הפלוגתא שמצינו לענין תוס' מן החול על הקודש בחג השבועות, דאדה"ז בשו"ע סי' תצ"ד סעי' ב' כתב וז"ל: אעפ"י שבכל ערביו יו"ט נוהגין להקדים תפלת ערבית של יו"ט מבעוד יום וכו' מ"מ בליל שבועות מאחרין להתפלל לאחר צאת הכוכבים, שאם יקדימו ויקבלו קדושת יו"ט בתפלת מבעו"י הרי זה כמו שחסרו מעט ממ"ט ימי הספירה שלפני החג הזה, והתורה אמרה שבע שבתות תמימות תהלינה, ומזה הטעם אין לקדש ג"כ קידוש יום מבעו"י אף קודם תפלת ערבית עכ"ל, ועי' מג"א שם שהביא הדין לענין קידוש, ובט"ז מביא לענין תפלה. ועי' בשו"ת יחיה דעת ח"ו סי' ל' שהביא המקורות בזה מס' עמק ברכה (דף סט, ג) דאילרי לענין קידוש מבעו"י, וכן בשו"ת משאת בנימין בחי' דינים שבסוף הספר או"ח סי' ד' ומ"ש בענין זה בס' יוסף אומץ סי' תת"נ.

אבל עי' פסחים צט, ב, בתוד"ה עד שתחשך וכן ברא"ש שם סי' ב' שהקשו דלמה הוצרך התנא לומר עד שתחשך? ותירצו להודיע דאך דבכל יו"ט אפשר לאכול סעודת יו"ט מבעוד יום, מ"מ בפסח אי אפשר לעשות כן כיון דבק"פ כתיב ואכלו וגו' בלילה הזה, ומצה ומרור

איתקשו לפסח, ובקרבו נתנאל שם דייק מזה דגם בשבועות אפשר לאכול מבעוד יום, כמבואר בדבריהם דזהו רק בפסח ולא בשאר יו"ט, ובספר יחיה דעת שם הביא דגם בשו"ת דגל מחנה אפרים או"ח סי' ג' דייק מהתוס' והרא"ש דלא סב"ל כהמג"א וכנ"ל, וכן בסידור בית יעקב לר' יעקב עמדין חולק ע"ז מובא גם בשו"ת מלמד להועיל או"ח סי' ק"ח.

ולפי הנ"ל יש לבאר הפלוגתא דפליגי בגדר הענין דתוס' שבת דאי נימא דזהו רק ענין של שכינות מובן דאי"ז מבטל כלל התמימות דיום מ"ט, כיון דיום מ"ט נשאר במציאותו, אבל אי נימא דפועלים עליו קדושת יו"ט, במילא ה"ז מבטל יום המ"ט, ולכן ה"ז חסרון בתמימות.

אבל באמת אין לומר כן, כי התוס' והרא"ש סב"ל בהדיא כנ"ל דבשאר ימים טובים שפיר אפשר להקדים ולאכול סעודת יו"ט, ולפי השיחה נמצא דחל עליו קדושת יו"ט ממש, ומ"מ סב"ל כנ"ל דאין זה סותר להדין דתמימות.

אשר לכן אפ"ל דגם התוס' והרא"ש סב"ל דהתוספת מתקדש בקדושת יו"ט ממש אלא דסב"ל ע"ד דעת המהרש"ל המובא בט"ז או"ח סי' תרס"ח בנוגע לשמיני עצרת דאף אם מוסף ומקבל עליו שמיני עצרת מבעו"י לא נפקע ממנו החיוב דישיבה בסוכה כיון דאכתי יום הוא, ולכן סב"ל להמהרש"ל שלא יאכל עד שתחשך, והט"ז שם האריך לחלוק עליו דכיון שקיבל עליו שמיני עצרת מה"ת, במילא נפקע ממנו לגמרי החיוב דישיבה בסוכה עי"ש, ולכן סב"ל להתוס' והרא"ש דכיון דאף שקיבל עליו קדושת חגה"ש מ"מ אינו נפקע ממנו החיובים דיום הקודם, ואילו יצויר שהיו חיובים לקיים ביום מ"ט לא היו מופקעים, נמצא דיום מ"ט לא נתבטל, אלא שמוסיף עליו קדושת חגה"ש [ואף דחגה"ש הוא ביום חמישים וזה סותר ליום מ"ט, הלא גם בשמיני עצרת י"ל כן לפי המהרש"ל דחל עליו קדושת שמיני עצרת ומ"מ חיוב דישיבה בסוכה], משא"כ לדין אפ"ל כסברת הט"ז דע"י קבלת התוס' מתבטל במילא הדינים של יום הקודם כמו לענין ישיבה בסוכה, נמצא דזהו ג"כ בלטול יום מ"ט ואי"כ תמימות, או אפ"ל גם לפי סברת המהרש"ל, דמ"מ כיון שמקבל עליו קדושת יום החמישים [אף דיום הקודם אינו מתבטל מ"מ] הרי זה נראה כמו שחסר ביום המ"ט ולכן נהגו שלא לעשות כן, וזה מתאים יותר

בלשון אדה"ז שכתב "כמו שחסרו וכו'".

*

ח. ד) עוד יש להעיר בזה, דהאחרונים הקשו דהרי יש דין דתוס' מן החול על הקודש בכל לוי"ט, (וראה שו"ע אדה"ז סי' רס"א סעי' ד' וסי' תר"ח סעי' א' כל שבות שאתה שובת אתה מוסיף לה וכו') א"כ זה גופא מ'גלה דגם ע"י תוספת יש כאן תמימות, כיון דהתורה עצמה צייתה להוסיף מן החול על הקודש, ובמילא יום המ"ט הוא עד קבלת היו"ט, ואין לומר דקרא זה ג'פא ד"תמימות" מגלה דבשבועות ליכא עשה דתוספת, דא"כ ה"ל צריך להביא זה בש"ס, דבחגה"ש ליכא עשה דתוספת וכיון דלא הביאו זה משמע דגם בחגה"ש יש דין תוספת, וא"כ קשה כנ"ל דא"כ הו"ל תמימות גם אם מוסיף מבעו"ל כיון דכן גזרה התורה, וראה בשו"ת התעוררות תשובה ח"ב סי' נ"ו וסי' קמ"ז ועוד?

ועי' בשו"ת בנין שלמה בהוספות סי' כ' ובהרחב דבר להנצי"ב ויקרא כג, כא, ובשו"ת משלב דבר או"ח סי' ל"ח שכתבו עפ"י הגמ' ביומא פא, א, דהא דכתוב כמה פעמים ביוהכ"פ "עצם היום הזה" ה"ז למעט עונש במלאכה ועיניו בזמן התוס' (מבוא בשו"ע אדה"ז סי' תר"ח שם) והקשו דגם בחגה"ש כתיב "וקראתם בעצם היום הזה וגו'" (ויקרא שם) ומה ילפינן מזה, ולכן כתבו דזה מגלה דבחגה"ש ליכא דין כלל דתוס' שמן החול על הקודש ומתחיל רק בעצם היום הזה עי"ש, אבל גם בזה יש להקשות דלא מצינו דרשה זו בגמ' וכו' כפי שכתב שם בבנין שלמה עצמו, וא"כ מוכרח דגם בחגה"ש יש דין דתוס' מן החול אל הקודש?

ולכן אפשר לומר עפ"י מ"ש בקו"א דאדה"ז סי' רס"א ס"ק ג' לתרץ דברי המחבר דבסי' רס"א סעי' ד' כתב דאחר שהתפלל ערבית בשבת אין מערבין ואין טומנין וכו' ובסי' שצ"ג כתב דאם קיבל עליו תוס' שבת יש אומרים דמותר לערב ויש אוסרין עי"ש וסותר זא"ז? וביאר אדה"ז (ועד"ז כתב בדגול מרבבה שם) דיש ב' מיני תוספת הא' כשמקבל עליו תוס' סתם, דבזה רק אסור במלאכה, אבל אינו מקבל עליו עיצומו של יום השבת, ובזה איירי בסי' שצ"ג ולכן נוטה שם להקל, משא"כ בסי' רס"א איירי כשהתפלל ערבית או ענה ברכו עם הציבור דאז מקבל עליו עיצומו של

יום השבת עצמו ולכן סב"ל דאסור לערב וכו' עי"ש בארוכה.

וזה גופא יש לבאר עפ"י המבואר בהשיחה לעיל, דכשמקבל עליו תוס' סתם הרי זה רק בגדר שכינות בלבד, משא"כ כשמתפלל ערבית וכו' מקבל עליו עיצומו של יום שנמשך בו מקדושת השבת עצמו, ולפ"ז יש לתרץ גם בנוגע לחג השבועות, דבודאי יש דין דתוס' מן החול על הקודש אבל זהו רק לענין איסור מלאכה בלבד, ובזה שפיר מתקיים העשה דתוס' בכל שבות, ומ"מ כיון דזהו רק ענין שכינות אבל יום מ"ט עצמו אינו מתבטל כלל, לכן אין זה סותר כלל הענין דתמימות, אבל מ"מ אין מתפללין ערבית ואין מקדשים קידוש היום, כיון דעי"ז חל עליו דין דעיצומו של חגה"ש, ובמילא נראה כמו שחסר בהתמימות כיון דעכשיו חל עליו קדושת יום החמשים וכו"ל, ומובן ג"כ דלא קשה דנימא דהתורה גופא גילתה דעי"ז קבלת תוספת הוה יום מ"ט בשלימות כנ"ל בהתעוררות תשובה, כיון דליכא שום הוכחה ע"ז כיון דהעשה מתקיים ע"י תוס' למלאכה בלבד שהו"ע של שכינות ואכתיל הוה יום מ"ט.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ט. בגליון ל"ג (פ' בהר בחוקותי), כתב הרב ד.מ.מ. שי' בהכלל שרש"י על התורה מפרש המקראות ע"פ פשוטו אף כשאינו מתאים עם המסקנא בהלכה וע"ז הביא כמה ראיות, ובסוף כותב "כדאי לקבץ אותם (=הפירושים שלא לפי הלכה) ולעשות קונטרס ע"ז.

הנה ראשית כל כל מה שכתב וכן הראיות שהביא כבר נדפסו בספר "תורה שלמה" פ' משפטים כרך יז ובסופו קונטרס גדול, בההלכות שבפ' משפטים שאינם כפשוטו ע"ש.

בענין הכלל "אין מקרא יוצא מידי פשוטו" ראה באנצקלפדיא תלמודית בערכו.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

א ג ר ו ת ק ו ד ש

י. באג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ו אגרת א'תתקסא ס"ז (ע' מא) כתוב "ובין חסידיו חב"ד מסופר . . בשם הרשב"ץ . . שהי' אומר בהתוועדות ומדייק ג"כ: יכול כמוני -בניחותא - שיש היכולת להיות כמוני, כי קדוש אני, קדושה למעלה (באה) מקדושתכם".

ולהעיר שענין זה מובא בספר מאור עינים ובספר אוה"ת, עה"פ קדושים תהיו. (נסמן בקונטרס משיחות ש"פ אחו"ק ש.ז. הערות 33. 51) וכאן מבואר בשם הרשב"ץ.

הת' ישראל בערמאן
- תות"ל 770 -

נגלה

יא. בקובץ הערות וביאורים גליון ת"ל (פ' משפטים, תשמ"ח) כתב הרב א.י.ב.ג. של', וז"ל: "במה שהרשישו האחרונים דלא שיין שליחות למידן בה לומר ששלוחו של אדם כמותו שיהא נחשב כאילו עשה המשלח ולא השליח, אלא בדבר שהשליח עצמו אינו מחוייב לעשות מעשה זו, ורק המשלח מחוייב בה או צריך לה, ולכן כעשה שליח מעשה זו עבור המשלח, ה"ז נחשב כאילו עשה המשלח ולא השליח, אבל בדבר שהשליח עצמו נמי שיין במצוה זו והוא מחוייב בה כמו המשלח, האיך נימא שעשית הדבר נחשבת עבור המשלח וכאילו לא עשה השליח, והרי השליח עצמו נמי מחוייב בדבר זה מצד עצמו, ומי זה הפקיע את חיובו שתיחשב כאילו לא עשה הוא, וכגון באומר לחבירו הנח תפילין עבורי אין האומר מפטר בכך, כיון דאותה הנחת תפילין הוא מעשה חיובית גם להשליח עצמו, והרי גם השליח מקיים מצוה כל זמן שהתפילין עליו, ועד"ז במצות ציצית כו' וכן בשאר המצות הדומים לזה. (ועי' בכ"ז באור שמח ריש הל' שלוחין ש"כ, ובבית הלוי ח"א סי' י' (ומביא ראי' לזה ממ"ש הרשב"א בשבת קל"ז דבמילת הגר לא שיין שליחות, דכל מאן דמהיל מצוה דידי' קעביד וכ"כ הר"ן סו"פ ר"א דמילה) וכ"כ בס' דבר אברהם ח"ב סי' א' בארוכה. ובס' טבעות זהב על קצוה"ח סי' קפ"א (טה"ד,

וצ"ל קפ"ב) ומביא כמה ראיות לזה עי"ש, ועי' גם בספרים וסופרים (פסקים, פירושים וחידושים) להגרש"י ז"ל ע' 411 ועוד). עכ"ל.

הנה מש"כ "וכ"כ הר"ן סו"פ ר"א דמילה", אף דכן איתא בבית הלוי (דף כ, א מדפי הספר) וז"ל: שוב מצאתי להדיא בחידושי הרשב"א במס' שבת דף קל"ז שכתב בשם הרמב"ן דבמילת גר לא שייך שליח, דכל מאן דמהיל מצוה דידי' עביד יעו"ש. וכן כתב הר"ן בס"פ ר"א דמילה". ובחי' הרשב"א שבת (הוצאת מוסד הרב קוק) בהערות המו"ל הערה 264, ג"כ כתב כן.

הנה בחי' הר"ן לא מצאתי זה. וגם בפירושו שעל הר"ף לא מצאתי זה, דז"ל שם ד"ה המל את הגרים. "וא"ת למה שינו ברכה זו לתקן בה למול ולא תקנו בה על המילה כמו שתקנו בו במילה של ישראל. . יש לומר דכי מברכינן בעל הני מילי מצוה שאפשר לעשות ע"י שליח אבל הכא כיון שהגר ממציא עצמו ולא סגי בלאו הכי תקנו אותה בלמ"ד".

ומקור דברי הר"ן הם ברמב"ן שם שהקשה "למה תקנו חכמים בגר לומר למול, משא"כ בשאר הנימולין שאומר על המילה, הי' להם לומר על מילת הגרים". ועל"ז תי' ב' תירוצים: א) "שעיקר מצות מילת הגרים לבי"ד לגר עצמו שהוא גדול והוא ממציא עצמו לכך, ונמצא כמל את עצמו. לא סגי דלאו איהו מהיל. . שכל הגרים כאלו הן מלין א"ע. . שהחובה מוטלת עליהם ולא על המל לפיכך תקנו בה למול". ב) "ואפשר דמילת גר חובה גמורה על המל ובעי לברוכי למול, דהא לא מתעבדא ע"י שליח אלא כל דמהיל מצוה דנפשי' עביד ועיקר".

וברשב"א שבת קלז, א ד"ה ה"ג בהל' הר"ף, כתב: "וא"ת למה בברכת הגרים תקנו. . כבר תירץ הרמב"ן ז"ל משום דמלת גר חובה גמורה היא על המל ובעי לברוכי למול, דהא לא סגי דלאו איהו מהיל, דלא אפשר למעבדה ע"י שליח, דכל דמהיל מצוה דנפשי' קא עביד".

לפ"ז הרשב"א בחידושו נקט (בשם הרמב"ן) תירוץ הב' של הרמב"ן, והר"ן נקט (בקיצור לשון) תירוץ הראשון של הרמב"ן. אבל לא ראינו אינו ראי'.

והנה דבריו נכתבו בקלשור עם מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע לנחום אבלים ע"י מכתב (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 569 ובתשובות ובלאורים בשו"ע ע' 396).

וזלה"ק: "לכאורה מובן מצות נחום אבלים הוא כשמה - שהאבל ינחם עלי"ז, ובפרט ע"פ מש"כ (רמב"ם הל' אבל רפ"ד) שזהו גמ"ח. וגמ"ח ישנה אפילו כשבא בכתב, גם מהא דאפשר ע"י שליח (ש"ב י, ג) מוכח דלא הוי ענין (מצוה) דבגופי' דוקא - ומש"כ ברמב"ם (שם) ואלו הן גמ"ח שבגופו - לא אתי אלא להבדילה מצדקה (שנזכרה שם ה"ג). ולתת על הכתף (דמוסרים לכתפיים) יוכיח. ויש לחזק זה ע"פ ההמשך שם (פ"ד ה"ו) שזהו גמ"ח עם החיים ועם המתים, והרי למתים אין נפק"מ בין דבור למכ', ועיין שבת (קנב, סע"א) מה שאין לו כו' - שאפ"ל נחום אבלים שהוא גמ"ח רק למתים (ויל"ל דבזה פליגי הראב"ד והרמב"ם - ה' אבל פ"ד ה"ד. ואכ"מ)...

"עפ"י כהנ"ל - זה שמסירות שאינן תלויות בו, הרי למרות רצונו וחפצו, אא"פ לו לבוא בעצמו לנח"א, שתי דרכים לפניו: ע"י שליח (דהנ"ל בכתוב), ע"י מכתב (וכמדומה שנמצא בכו"כ שו"ת שמסיימים או מתחילים בנוסח דנח"א), ויש בזה מה שאין בזה - והטוב שניהם יחדיו". עכלה"ק.

והרב הנ"ל שואל שם על מש"כ כ"ק אד"ש, וז"ל: "ולפ"ז יש לעיין בנוגע לניחום אבלים, כמה שנתבאר דאפשר לקיים ע"י שליח, דלכאו' הלא גם השליח עצמו שיין בקיום מצוה זו, וא"כ לפי כלל הנ"ל היל' צ"ל דלא שיין בזה שליחות שקיום המצוה מתייחס להמשלח, כיון שהשליח עצמו מקיים המצוה?".

ומת' שם שאלתו, וז"ל: "ואפשר לומר דאין זה סותר כלל למה שנתבאר באחרונים, דיל"ל דדוקא במצוה כזו דבעינן למעשה של האדם כגון מצות תפילין וציצית וכיו"ב, הנה שם אמרינן דאין המעשה מתייחס כלל אל המשלח, כיון שהשליח עצמו הוא בר חיובא במצוה זו, ובמילא ה"ז קיום המצוה של השליח, אבל בניחום אבלים וכיו"ב דבזה אינו נוגע מעשה הניחום, אלא תוצאת המעשה, וכלשון המכתב: "שהאבל ינחם", א"כ אף דאין המעשה מתייחס אליו, מ"מ כיון דסו"ס רק מצד המשלח היל' כאן

הענין שהאבל התנחם, הנה זה גופא הוא המצוה ותו לא, וכיון דלולי המשלח לא ה' השליח מצ"ע עושה, במילא מחמת זה גופא שהתוצאה באה על ידו, זה גופא הוה קיום המצוה.

"וה"ז דומה למצות צדקה דקיום המצוה הוא במה שהעני מקבל כדי מחייתו, אפי' בדליכא מעשה, וכדאיאת בספרי דאפי' אם אבד סלע ובא עני והגביהו אף שהאובד מצטער וכו' מ"מ קיים מצות צדקה, (וכדהוזכר בדברי כ"ק אד"ש לאחר תפלת מנחה ביום ה' כ"ג שבט אף שבצדקה יש תנאי דצ"ל בסבר פנים יפות כו').

ועל' גם בשו"ת חמדת שלמה או"ח סי' כ' (טה"ד וצ"ל כ"א) שתירץ עפ"ז קושיות התויו"ט בריש שבת דלמה חליב העשיר חטאת בשביל מלאכת ההוצאה הרי טעה בדבר מצוה כיון שרצה לקיים מצות צדקה? ותירץ החמד"ש דפטור זה דטעה בדבר מצוה הוא רק במקום דבעינן למעשה בקיום המצוה, אבל במצוה כזו דשייך לקיימה אפילו בלי מעשה כגון בצדקה, לא שייך לומר בזה הפטור דטעה בדבר מצוה, כיון דהמצוה אינה דורשת מעשה כלל, ואכמ"ל.

ונפק"מ לפי"ז 'אין צריך כאן כלל גדרי השליחות, ואפי' אם השליח אינו בתורת שליחות קיים המשלח מצותו, כיון דכאן לא בעינן התייחסות המעשה כלל, אלא שהמשלח פעל התוצאה.

וראה ג"כ בס' מערכות חיים מערכת שליחות במצוה סי' ג' שהאריך ג"כ לדון בכל סוגי המצות דבעינן רק התוצאה כגון פריקה וטעינה והשבת אבידה וכיו"ב, דשם אפשר לעשותו אפילו ע"י נכרי דלאו בני שליחות הם, כיון דסו"ס המשלח הוא הוא הפועל התוצאה עיי"ש בארוכה, וזהו כנ"ל.

נוסף לזה י"ל באופן שהשליח מנחמו בדברי המשלח כו' הנה מחמת זה גופא ה"ז נחשב לניחום של המשלח, ואינו דומה לציצית ותפילין כו' דשם יש עשית המצוה גרידא". עכ"ל.

לכאורה יש להעיר על דבריו:

(1) מה שכתב: "דדוקא במצוה כזו דבעינן למעשה של האדם כגון מצות תפילין וציצית וכו"ב, הנה שם אמרינן דאין המעשה מתייחס כלל אל המשלח. אבל בניחום אבלים וכו"ב דבזה אינו נוגע מעשה הניחום, אלא תוצאת המעשה...".

לכאן אין זה מתאים עם מש"כ הקצוה"ח בסי' קפ"ב סק"א, וז"ל: "דשליח של אדם כמותו לא אמרינן אלא במידי דעשי' דאז הו"ל מעשה שלוחו כמותו, אבל במידי דליכא עשי' לא אמרינן שליח של אדם כמותו. אבל בתפילין כשהשליח מניח התפילין הנחה זו שהוא עשי' חשובה כאלו המשלח עשה נחה זו, אבל אכתי לא הניח התפילין על ראשו אלא על ראש שלוחו, דאין גוף השליח כגוף המשלח, כיון דבמידי דממילא לא שינן מינוי שליחות...".

הנה לפי"ד הקצות לכאן אדרבא "מעשה של האדם" אצל מצות תפילין מתייחס להמשלח ולא להשליח, רק על ה"מידי דליכא עשי'" במצוות תפילין שהוא מה שהתפילין מונחים על גופו, וזוהי עיקר מצות תפילין, על זה לא שינן שליח. ובמילא אין מתייחס להמשלח.

(2) גם יש להעיר על דבריו הנ"ל, מתשובות מהר"ח אור זרוע סי' ל"א, והובא דבריו בביאור הר"פ פערלא לספר המצות לרס"ג עשה לא לב' (דף קפה, ב) וז"ל: "דלפמשי"כ בתשו' מהר"ח או"ז (סי' ל"א) דמצות מילה היא ממש כמצות סוכה וציצית ותפילין. דלא העשי' שלהן היא העיקר אלא מה שיושב ודר בסוכה ולבוש בציצית ובתפילין הוא עיקר המצוה. וכן מילה לא חתוך עור והערלה היא המצוה. אלא מה שהמילה חתומה בבשרו זו היא עיקר מצותה. וכל ימי חילו בהיותו מהול חשוב עוסק במצוה זו ומקילמה. אלא ודאי מילה היא מצוה בכל עת כתפילין המונחין בראשו וציצית בבגדו".

אבל להעיר מתשובות וביאורים בשו"ע ע' 48, תשובת כ"ק אד"ש באם מניח תפילין ע"י אחר האם מברך, וזלה"ק: "לפענ"ד אין לומר דיברך כיון שהנחת התפילין הוא בגופו דהמשלח ורק ההנחה וההידוק ע"י שליח - דאת"ל דההנחה עיקר הרי ההנחה צ"ל ע"י גופו דהמשלח, ובדוגמת לקיחת ד"מ".

אמנם במהר"ח או"ז הנ"ל כתב, "...וכי לא יאמר לאחר לעשות סוכה וכן גבי תפילין וכי לא יקשרם לו אחר על ראשו וזרוע וכן ציצית, אלא כל הני עיקר מצוותן אינו העשי' אלא שהמילה חתומה בבשרו וכן ישיבתו בסוכה וכן תפילין המונחין בראשו ובזרועו".

ואולי עיקר כוונתו לחלק בין מצוה שתוצאת המעשה הוא בגופו של העושה המעשה (כגון תפילין וכו'), ובין מצוה שתוצאת המעשה הוא בגופו של איש אחר מהעושה מעשה המצוה.

אמנם עדיין יש להעיר על דבריו ממצות מילה של גר, וכפי שיתבאר לקמן הערה 10.

(3) מש"כ בנוגע לנחום אבלים: "אף דאין המעשה מתייחס אליו, מ"מ כיון דסו"ס רק מצד המשלח הי' כאן הענין שהאבל התנחם, הנה זה גופא הוא המצוה ותו לא, וכיון דלולי המשלח לא הי' השליח מצ"ע עושה, במילא מחמת זה גופא שהתוצאה באה על ידו, זה גופא הוה קיום המצוה".

לכאן 'תוצאת המעשה' של נחום אבתים הוא, כפי השלשון מוכיח - תוצאה ממעשה הניחום. ואם למרות ש"לולי המשלח לא הי' השליח מצ"ע עושה", מ"מ בנוגע ל"מעשה הניחום" אמרינן "דאין המעשה מתייחס אליו (להמשלח)", רק מתייחס להשליח, ומטעם ד"השליח עצמו נמי מחוייב בדבר זה מצד עצמו".

הנה מטעם זה אמאי לא נימא ג"כ ד"תוצאת המעשה", שכנ"ל הוא תוצאת המעשה של השליח, מתייחס ג"כ רק להשליח ולא להמשלח?

(4) מה שכתב: "וה"ז דומה למצות צדקה וכו'".

לכאן 'ל"ל דמצות נחום אבלים אינו דומה למצות צדקה דבנחום אבלים יש בזה ב' ענינים, ובלשונו "א) מעשה הניחום... ב) תוצאת המעשה. שהאבל ינחום". משא"כ במצות צדקה, בלשונו "ליכא מעשה", וכפי הדוגמא שהביא "אבד סלע ובא עני והגביהו" (וכ"ה בנוגע להדוגמא שהביא החמד"ש). ויש רק תוצאת המעשה, "במה שהעני מקבל

כדי מחיתו".

5) מה שכתב בשם החמדת שלמה "במצוה כזו דשייך לקיימה אפילו בלי מעשה כגון בצדקה, לא שייך לומר בזה הפטור דטעה בדבר מצוה, כיון דהמצוה אינה דורשת מעשה כלל".

לכאן קיצור בלשונו, דסו"ס בעי הסבר מדוע במצוה הדורש מעשה אמרינן טעה בדבר מצוה פטור, ובמצוה שאפשר לקיימה בלי מעשה אין אומרינן טעה בדבר מצוה פטור, דמאי שנא.

והנה ז"ל החמדת שלמה שם (סק"ג): "ויותר נ"ל דלא אמרינן טעה בדבר מצוה פטור רק היכא דאין המצוה נגמרת רק ע"י עשית המעשה כגון בלולב שע"כ צריך ליטול הלולב לצאת בו וכיון דע"כ צריך לקיחת הלולב אף הוציאו לרה"ר פטור וכן מילה וכדומה, משא"כ מצות צדקה דאין צריך לעשות מעשה בידים. דאף אם מניח העני שיטול משלו אף אם אינו נותן בידים אעפ"כ נעשה המצוה. דעיקר המצוה שיהי' לעני די מחסורו וע"כ אינו צריך להיות טרוד בעשית המצוה כלל כיון דאין צריך לעשות מעשה כלל, והוא חילוק נכון וברור לפענ"ד".

והיינו דהטעם דסברינן טעה בדבר מצוה פטור הוא משום, בלשון הש"ס (שבת קלז, א) "טרוד מצוה". ובל' רש"י שם (ד"ה ה"ג ור"ל), "טרוד להתעסק במצוה גמורה שהרי אחד מהם זמנו היום וטרוד לבו למהר ולעשות ומתוך טרדו טעה ומל את זה שאין בו מצוה כלל". ושם ד"ה דלא ניתנה, "שאיין לו תינוק שיהא זמנו היום הלכך לא היל' טרוד היום במצוה שלא היל' מוטל עליו כלום לעשות ולא היל' לו לטעות".

ולכן "במצוה כזו דשייך לקיימה אפילו בלי מעשה כגון בצדקה, לא שייך לומר בזה הפטור דטעה בדבר מצוה", כיון (בל' החמד"ש) "אינו צריך להיות טרוד בעשית המצוה כלל, כיון דאין צריך לעשות מעשה כלל".

6) מה שכתב: "ועל' גם בשו"ת חמדת שלמה . . שתירץ עפ"י קושית התויו"ט...".

לכאו' אינו דומה מה שכתב החמדת שלמה, עם מה שהוא כתב.

החמד"ש בליאר דהטעם דלא פטרינן מה שהבעה"ב נתן צדקה לעני בשבת משום טרוד בדבר מצוה, משום דלא הי' להיות טרוד בעשית מצות צדקה, דהבעה"ב הי' יכול לקיים מצות צדקה בלי מעשה כלל, ובלשונו "דמצות צדקה אין צריך לעשות מעשה בידים, דאף אם מניח העני שיטול משלו אף אם אינו נותן בידים אעפ"כ נעשה המצוה".

אמנם נחום אבלים, אי אפשר להיות (כלשונו) "תוצאת המעשה" (שלדבריו זהו עיקר המצוה) בלי (בלשונו) "מעשה הניחום".

ולפענ"ד לכאו' גם החמדת שלמה יסבור שבנוגע למצות נחום אבלים, שפיר אמרינן טעה בדבר מצוה.

עוד יותר, החמד"ש מחלק בין מצות צדקה ומצות מילה. ולכאו' מצות נחום אבלים הוא דומה ממש למצות מילה דבו עסיק החמד"ש. היינו מעשה מצות מילה הנעשה ע"י מוהל (כמובן מהדוגמא שבגמ' הנ"ל). ושם יש ג"כ "מעשה המילה", ע"ד "מעשה הניחום", והעיקר הוא "תוצאת המעשה", שהתינוק יהי' מל ושלא יהי' ערל, ע"ד "תוצאת המעשה". שהאבל ינוחם".

ולכן מובן שכשם שאצל מצות מילה אמרינן טעה בדבר מצוה, ה"ה דאמרינן זה אצל מצות נחום אבלים.

(7) מה שכתב: "וראה ג"כ בס' מערכות חים . . . בכל סוגי המצות דבעינן רק התוצאה כגון פריקה וטעינה . . . דשם אפשר לעשותו אפ"י ע"י נכרי . . . כיון דסו"ס המשלח הוא הוא הפועל התוצאה . . . וזהו כנ"ל".

הנה אין הס' מערכות חיים תח"י, אבל לכאו' אינו דומה לנידון דידון. המערכות חיים כתב ד"אפשר לעשותו אפ"י ע"י נכרי דלאו בני שליחות הם". אמנם בנדו"ד המדובר הוא בנוגע לשליחות ע"י ישראל.

והחילוק ביניהם הוא. דטעם שיטות האחרונים דלא שייך שליחות במצות שהשליח עצמו מחוייב לעשותם, הוא

משום ד"מצוה דנפשי' קא עביד" (ל' הרמב"ן והרשב"א).
 וכפי שכתב מו"ר "מי זה הפקיע את חיובו שתיחשב כאילו
 לא עשה הוא". וז"ל הבית הלוי: "אבל היכא (גביל מצות
 מילה) דליכא אב והחיוב הוי על כל ישראל ודאי נראה דלא
 שייך כלל לזמר שאחד יעשה חבירו שליח עבורו, כיון דגם
 על השני איכא החיוב כמו עליו, א"כ כל מי שעושה חיובא
 דידי' הוא דקעביד, ובכל מקום לא מצינו דין שליחות רק
 בדבר דחיוב זה הוי מיוחד רק על המשלח ולא על השליח".

והגרש"י זיין בסופרים וספרים ע' 413 בלאר, "שמך
 הסתם יעשה שליח לצורך עצמו, מאחר שאף הוא מחוייב".
 ומרמז שם דכן הוא אפ' אם יאמר השליח בפירוש שאיני
 רוצה לעשות לשם עצמי אלא לשם משלחי.

ומטעם כל זה לכאו' יש מקום לומר דגם מצוה דבעינן
 רק התוצאה, אם התוצאה נעשה ע"י ישראל, לדעת הרמב"ן
 והרשב"א וכמה אחרונים, המצוה מתייחס להשליח ולא
 להמשלח (מלבד במצוות צדקה והדומה שנעשה בממון של
המשלח).

ומובן שכל זה אינו שייך לומר כשעושה המצוה ע"י
 נכרי.

ולכן לכאו' אם ממנה ישראל שיהי' שלוחו עבור מצות
 פריקה וטעינה, לכאו' הוא דומה לממנה שליח למל הגר,
 וכשם שהתם קיום המצוה מתייחס להשליח ולא להמשלח,
 כמפורש ברמב"ן ורשב"א וכו', ה"נ גביל פריקה וטעינה,
 קיום מצות פריקה וטעינה מתייחס להשליח ולא להמשלח.

המשך יבא בעז"ה.

הרב שמואל פסח באגאמילסקי
 - מילפלוואוד ניו-דזשורסי -

מ א מ ר י כ " ק א ד מ ו " ר ש ל י ט " א

יב. בגליון לג (תמב) העיר הרב א. ח. כמה הערות וציונים על קונטרס ל"ג בעומר שנה זו, הנותנים לפענ"ד "הסבר וביאור להמאמר".

והנה, המעיין בהגליון מבלי שיעיין באותה שעה גם בהמאמר - הנה ברוב ההערות לא יוכל הקורא להבין מה מוסף הכותב בהערותיו - היות ואינו יודע באותה שעה מה כתוב בהמאמר שע"ז קאי הערותיו.

וכן, היות ורוב הערותיו נכתבו באופן סתמי, מבלי להעתיק, בקיצור עכ"פ, את הנאמר בהספרים שאליהם ציין - הרי זה מקשה עוד יותר על הקורא.

[דא"ג: הערות מסוג זה שליכות יותר להופיע בשולי הגליון דספר וכו', משא"כ בקובץ הערות צריך לפרש מה כתוב בהמאמר עליו קאי, וכן - מה כתוב בהספר שאליו מציין בהערותיו].

ולכן, בהערתי זו דלהלן אעתיק את הערות הכותב אחח לאחת, ובמקום שצריך - אבאר, לפענ"ד, מה היתה כוונת הכותב בהערותיו, ומה שנראה לפענ"ד לומר בזה.

*

בהערתי הראשונה כותב:

"שתפלה היא מצות עשה - בהערה 11 לא ציינו [כנראה טה"ד וצ"ל "לא צויין] ללקו"ת בלק ע"ג [טה"ד, וצ"ל: ע, ג] ובהערות וציונים לכ"ק אדמו"ר שליט"א שם", עכ"ל.

והנה בלקו"ת בלק שם איתא, וז"ל: "והנה עבודה שבלב זו תפלה והיא דרבנן ואינה ממנין המצות דאורלייתא . . וצ"ל זה דהלא רז"ל . . החמירו הרבה יותר בכוונת התפלה אפילו מכוונת ק"ש הנמנית ראשונה בתר"ג מצות דאורלייתא . . וא"כ מהו שאלנה ממנין המצות", עכ"ל בלקו"ת שם. וע"ז קאי הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ב"הערות וציונים" שם.

אמנם בהמאמר דל"ג בעומר איתא "שתפלה היא מצות עשה **מן התורה** לבקש צרכיו מהקב"ה, וע"ז קאי המצווין בהערה 11 שם - ומה מקום לציון בהערה זו ללקו"ת שבו איתא שתפלה היא **דרבנן**?!

[כותב ההערה בגליון הנ"ל אכן ציטט מהמאמר רק את התיבות "שתפלה היא מצות עשה", מבלי להעתיק את התיבות הבאים שם בהמאמר תיכף לאח"ז: **מן התורה** - אבל דבר זה מוסיף תמי' על תמיהתו!].

שוב ממשיך שם בגליון הנ"ל:

"איתנים אותיות תנאים - להערה 13 תו"א מט, ב".

והנה בהערה 13 שם מצויין לתקו"ז ולזהר ח"ב, דשם איתא ש"איתנים אותיות תנאים" - ומה מקום בהערה זו לציון לתו"א הנ"ל.

ואם כוונתו לציון היכן הובא ענין זה **בדא"ח** - הר"י בהמאמר דל"ג בעומר מסיים שם: "כמבואר בארוכה בהמאמר", ומציון למאמר אדמו"ר מהר"ש דל"ג בעומר תרל"א שנדפס בהמשך והחרים תרל"א, שעליו מיוסד מאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א הנ"ל - ושם מבואר ענין זה **בארוכה**, וא"כ מה יוסיף הציון לתו"א מט, ב - שאינו על אתר ושם מבואר הענין **בקיצור נמרץ**.

[לאחר כתבי זאת ראיתי, שהציון הנ"ל לתו"א הוא הציון היחידי שציון לו כ"ק אדמו"ר שליט"א ב"מפתח ענינים" לתו"א ערך "איתן" (וכן בערך "תנאים ואמוראים"), וכנראה שלכן ציון כותב ההערה בהגליון רק לתו"א זה. אבל כמובן שתירוץ דחוק הוא].

דא"ג: בעת עיוני בתו"א שם ראיתי שב"מראי מקומות והערות" בתו"א ציון בענין "איתנים אותיות תנאים" לזח"ב קי, ב. אבל במאמר דל"ג בעומר מצויין לזח"ב קט, ב **ואילך**. ואכן המעיין בזהר שם יראה שהענין מתחיל בדף קט, ב וממשיך על דף קי, א וגם על דף קי, ב, אבל בעיקרו הוא בדף קט, סע"ב ואילך.

שוב ממשיך שם בגליון הנ"ל:

"המליסדים - להע' 14 ראה בד"ה מצה זו-תר"מ ס"ד".

וז"ל הערה 14 הנ"ל: "ראה המשך והחרים שם ע' מח, דפירוש "מוסדי" הוא לא יסוד, כי אם, שהם המליסדים".

והנה בד"ה מצה זו הנ"ל מעתיק את לשון התו"א הנ"ל עם הוספות (ולפלא שלא עמד על זה כותב ההערה הנ"ל). והנה: א) בהמשך והחרים מפורש, ובארוכה, מה שכתוב בהערה 14, משא"כ בד"ה מצה זו תר"מ שאולי רק נרמז, ב) מה טעם לציין לד"ה מצה זו תר"מ - בשעה שהענין מבואר, ובארוכה, על אתר - בהמשך והחרים תרל"א, שעליו מיוסד המאמר שבקונטרס (והוא מוקדם גם בזמן אמירתו).

שוב ממשיך שם בגליון הנ"ל:

"אנא סימנא בעלמא - להערה 18 ראה סה"מ תקס"ה [טה"ד, וצ"ל: תקס"ד] ע' קל איך אמר רשב"י זה על עצמו. וכ"ה באוה"ת ויחי שנט, ב [טה"ד, וצ"ל: שנט, א ואילך]. סה"מ אתהלך ע' רי. וראה בלקו"ת שה"ש יט, ג בענין שרש נשמתו דרשב"י, ובסה"מ אתהלך ע' ב "נשמת רשב"י הי' בחי' המשפיע וכללות [טה"ד, וצ"ל: לכללות] נש"י כמו משה רבינו" (ראה גם סידור דף דש, ב), עכ"ל.

וצ"ע מהי השליכות דהמבואר בלקו"ת שה"ש ובסה"מ אתהלך ע' ב - להמאמר שבהקונטרס עליו קאי בכלל, ולענין "אנא סימנא בעלמא" בפרט.

[דא"ג: בסה"מ אתהלך שצ"ן לא נזכר דבר וחצי מענין "אנא סימנא כו", וכנראה שצ"ן ציון זה למה שמשך בהערותו בענין שרש נשמתו דרשב"י, וכונתו להמשך שם בדף ריא. אבל כנ"ל שאין לזה שליכות להמאמר].

שוב ממשיך שם בגליון הנ"ל:

"ור' יהודה כולי תנוי בניזקין הוה - להערה 30 להוסיף תו"א לח, ד. אוה"ת משפטים ע' א'צג. ולכאורה צ"ל רב שהי' אמורא ולא ר", עכ"ל.

והנה המעיין בהקונטרס יראה שהתו"א אכן צויין שם, אלא שלא בהערה 30 (שם צויין רק להמחז"ל), כ"א בהערה 31 הבאה תיכף לאחריה, ושקאי על ביאור מחז"ל זה בדא"ח.

מה שציינן לאוה"ת משפטים - הנה באוה"ת שם נעתק מ"ש בתו"א שצויין בהערה 31, כך שלפענ"ד אין מקום לציין גם האוה"ת. ובפרט שבהערה 31 צויין גם למאמרי אדהאמ"צ, ששם מבואר הענין בארוכה, ושם גם נסמן לעוד מקומות בהם מבואר ענין זה.

[דא"ג: כך אוה"ת משפטים הנ"ל, וכן אוה"ת ויחי הנ"ל כבר אזלו מן השוק זה עידן ועידנים].

שוב ממשיך שם בגליון הנ"ל:

"להערה 33: ראה לקו"ת תבא מג, א. וראה לקו"ת אחרי כח, א וז"ל: 'וכל עסק רשב"י הי' בנגלה כ"ד קושיות וכ"ד פירוקים וגם בכל פרק מפרקי המסכתות שבש"ס זכר ר"ש ואפילו בכלים ובנגעים ועוקצין", עכ"ל.

והנה בקונטרס שם כותב "שעסקו [דרשב"י] בפנימיות התורה הי' באופן נעלה הרבה יותר", ובהערה 33 שם: "שהי' יחיד בדורו בנסתר" - ומה מקום לציין כאן ללקו"ת ששם מפורש להיפך מזה, ש"כל עסק רשב"י הי' בנגלה כו"י?!"

והנה בלקו"ת תבא שציינן איתא, וז"ל: "מדריגת רשב"י שתורתו אומנתו כמו שאמר בחד קטירא אתקטרינא נשמתא ביה אחידא ביה להיטא וכו', פל' שלא הי' בבחינת שינה ולא הי' צריך לעורר את האהבה ולכן הי' פטור מתפלה".

ולא הבנתי מה שייך זה למ"ש בהקונטרס. ואם מפני שכתוב שם שתורתו אומנתו - הרי לכל לראש הו"ל להכותב לציין למס' שבת ולשו"ע, וכן לריבוי מקומות בדא"ח, כולל באוה"ת, בהם מבואר ענין לימוד תורתו של רשב"י בארוכה יותר מאשר בלקו"ת תבוא כאן. ואין לזה כל שייכות להנאמר כאן בהמאמר, ולמה שצויין בהערה.

שוב ממשיך שם בגליון הנ"ל:

"להערה 56 - ראה סה"מ אתהלך ע' רי".

וכוונתו להביאור במאמר הזהר ד"זמנא חדא הוה צריכא עלמא למיטרא כו" - אבל כמה שורות לאחרי זה כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ומבואר בדרושי אדמו"ר הצ"צ ואדמו"ר מהר"ש" ומצינן לאוה"ת וסה"מ תרכ"ז, שלכאורה מיוסדים הם על מאמר אדה"ז הנ"ל שבסה"מ אתהלך שם. ואם להוסיף עוד מקום בדא"ח - הרי שענין זה מבואר גם בעוד כו"כ מדרושי רבותינו נשיאינו.

שוב ממשיך שם בגליון הנ"ל:

לעמוד 8 שו"ה ועד"ז - (תורת הרשב"י) להעיר מזח"ב קמ, א שקארי תדיר ולא שכיך ומפרש בסה"מ אתהלך ע' מ "הי" רואה הטעם בכל עולם כפי בחי", עכ"ל.

וז"ל בהקונטרס שם: "ועד"ז הוא גם ביחידה דתורה (תורת רשב"י), שהיא מתעוררת ונמשכת בשביל ענין הבריורים". ולכאורה כוונתו לפנימיות התורה ("יחידה" דתורה) בכלל, ולא לדרגת ואופן לימוד התורה שע"י רשב"י, כך שהמבואר בסה"מ אתהלך אינו שייך לכאן כלל.

הרב צבי הירש נאטיק
- תושב השכונה -

יג. בד"ה לה"ע רשב"י תשמ"ה (קונטרס ל"ג בעומר תשמ"ח) בע' 4 אומר דרוב התנאים עיקר עסקם הי' בנגלה .. ור' יהודה כולי תנוילי בנזיקין הויל' ולכאו' יש לעיין שמביא ראי' מר' יהודה האמורא.

*

בע' 5 שם ר' נחוניא בן הקנה שחיבר ספר הקנה ובהערה מצינן ראה שם הגדולים להחיד"א ח"ב ערך ספר הקנה [בשוה"ג שם: קנה] - ולפום ריהטא יש לעיין הכוונה בזה וראה שם ערך פליאה [נסמן בערך קנה שם שמביא מהקדמת מגלה עמוקות [והוא לבן המחבר] שחיבורו ר'

נחוניא כ' פליאה גלמטרלי' נחוניא עם הכולל [ובהקדמה שם ור' נחוניא בן הקנה קרא ספרו ספר הפליא' מראה פנים כ' חושבן שמו בתוכו נחוניל']. וראה בהג"ה מנחם ציון (שה"ג שם) לערך קנה ובהמצוילין שם ושם מביא שדי חמד כללי הפוסקים סט"ו אות מ"ט, ולהעיר משיעור קומה להרמ"ק ספ"ג (פ, א), ועדיין יל"ע.

ולעצם הענין יש להעיר שר' נחוניא בן הקנה חיבר ספר הבהיר [והובא כו"כ פעמים בדא"ח] בקבלה.

*

שם ע' 5 מביא שאלו התנאים "שעיקר עסקם הי' בנסתר . . לא היו עוסקים בנגלה כ"כ כמו ר' נחוניא בן הקנה . בנגלה דתורה מובא ממנו רק מעט".

ולהעיר משני שיטות בלימוד [שבועות כו, א - הובא בתורת לוי יצחק שם] ר' ישמעאל ששימש את ר' נחוניא בן הקנה שהי' דורש את כל התורה בכללי ופרטי ור"ע שהי' דורש .. ברלבול ומיעוטי. וכן לכאו' יש ריבוי תנאים (ואמוראים) שהובא מהם בנגלה מעט האם הפירוש מפני שלא היו עוסקים בנגלה כ"כ.

הרב שלמה לעפקאוויטש
- ברוקלין נ.י. -

ח ס י ד ו ת

יד. בשיחת ש"פ אחו"ק שנה זו, נזכר שנמצאים בלקו"ת ענינים שנתבארו ג"כ בתו"א, ולפעמים גם נמצא בלקו"ת העתקת שורות שלימות שדומים בלשונם לתו"א (ראה הנחה-באידיש ע' 26 והנחה-בלה"ק ע' כא בשוה"ג).

ונמצא כן במקום אחד בלקו"ת פרשתנו (העתקת שורות דומות) בד"ה והי' מספר (דף ה', סע"ב), וז"ל: והנה ארז"ל למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה .. שבחי' כללות נש"י במקורן ושרשן יש בהם בחי' רצוא

ברצון ותשוקה לדבקה בו בא"ס ב"ה (ועמ"ש מזה בפ' בראשית ד"ה כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה כו') וכמ"ש ואל אישך תשוקתך (עמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית ובד"ה בפ' נטכים) והילינו מפני השגתה בהיותה בבחי' ארץ שהיא בחי' המדרגה התחתונה להיות עם ודבר נפרד, ע"כ.

ובלשון הזה (בלי ההגהות) נמצא בתו"א רד"ה השמים החדשים (דף א, ד. ועי' בהמ"מ בסוף הלקו"ת) וז"ל: הנה ארז"ל למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה. בחי' כללות נש"י במקורן ושרשן יש בהן בחי' רצוא ברצון ותשוקה לדבקה בו בא"ס ב"ה וכמ"ש ואל אישך תקושתך והילינו מפני השגתה בהיות בבחי' ארץ שהיא בחי' המדרגה התחתונה להיות עם ודבר נפרד כו', ע"כ.

אמנם יש לציין: א) מאמר הלקו"ת הוא משנת תקס"ה (ש"פ במדבר, וקדם להמאמר בתו"א שהוא משנת תקס"ז (ראה סה"מ תקס"ה ותקס"ז). ב) מאמר הלקו"ת נדפס ג"כ בס' "תורה אור" שנדפס בלעמבערג שנת תרל"א, ושם נדפסו המאמרים באופן שנרשמו ע"י המניחים לפני הגהתם ותקונם ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ, ושם נמצא ג"כ כלשון הזה בלקו"ת כאן.

ומזה יש להסיק ששורות אלו נרשמו בתחילה בד"ה והי' מספר, ונעתקו אח"כ אל ד"ה השמים החדשים שבתו"א. וגם ניכר שזה נעשה ע"י אדמו"ר הצ"צ (ולא ש"מניח" המאמר ד"ה השמים החדשים בשנת תקס"ז העתיק בעצמו מלשונו בשנת תקס"ה וכיו"ב).

שני המאמרים דתו"א ולקו"ת הנ"ל הם לפום ריהטא הנחות של המהר"ל אה"ש של אדה"ז, ובסה"מ תקס"ה ותקס"ז נדפסו ההנחות אשר רשם כ"ק אדמו"ר האמצעי ממאמרים אלו. בס' תורה אור - לעמבערג הנ"ל נדפסו בערך 35 מאמרים, רובם הנחות מהר"ל ורק 4 מהם הם הנחות של כ"ק אדה"צ. ואכמ"ל.

*

טו. להלן יבואו כמה ציונים על ד"ה בחודש השלישי - בתו"א ר"פ יתרו, שזכינו להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשבוע זו ללמוד מאמר זה.

המאמר נמצא (בשילובים) בסה"מ תקס"ז ע' קמו (נאמר אז בשבת שלפני שבועות. וע"ש בע' שעה ביאור נוסף). ובאריכות ותוס' הגהות וכו': בתו"ח, אוה"ת (יתרו ע' תשסח-תשצו, ושם בכרך ח' ע' ב'תתעה קיצורים מהמאמר). ובסה"מ: תרל"ג (ערב חה"ש). תרנ"ה (ע' פח). תש"ב (ע' 99). תשכ"ט. תשל"ג. תשל"ד. תשל"ז. תשל"ט. וליל ר"ח סיון שנה זו.

ויש לציון גם שהמאמר כלשונו בתו"א (כלי ההגהות ותיקונים של כ"ק אדהצ"צ) נדפס ג"כ בס' "תורה-אור" שנדפס בלעמבערג בשנת תרל"א (דף ה, א. וראה לעיל ע"ד ספר זה). אלא שהמאמרים שם נדפסו בכמה טעויות והשמטת שורות וכיו"ב, וגם לפני סיום מאמר זה נשמטו כמה שורות, ונדפסו שם בתור השמטה בסיום המאמר (ובטעות נעתקו שורות אלו בהמ"מ שבסוף התו"א שלפנינו).

*

טז. באוה"ת יתרו (ע' תשפג) כותב על מאמר זה (בחודש השלישי) וז"ל: **ומה שאמר רבינו: וכח זה ניתן לישראל להיות הלכה היוצאת מפיהם דבר ה' ממש שנאמר למשה מסיני בזמן קבלת התורה כו' שאין הדיבור נעשה נפרד אצל האדם כאילו היא שלו כו', הוא ענין נפלא, ע"כ.**

וכתבתי מזה לעיל בהגליון דפ' יתרו שהוא לשון שאינו רגיל אצל אדמו"ר הצ"צ. וגם נסמן בהגליון שם לאוה"ת שה"ש שכותב על דרוש אחר **"והוא דרוש עמוק מאד"**. ויש לציון גם לאוה"ת וארא ע' קצח: **"יש להקדים הקדמה אחת יקרת הערך ונתבאר ע"פ ועמדו רגליו"**. ואח"כ בהגליון דפ' משפטים הוסיף ח"א לציון לאוה"ת משפטים על דרוש נוסף: **"והוא דרוש נכבד מאד . . . מלא מוסר השכל"**.

אמנם מה שמוסיף בהגליון שם שיש כהלשון הזה עוד ועוד, לענ"ד אינו כן והוא ביטוי שאינו רגיל אצל אדמו"ר הצ"צ, והחידוש בזה הוא כי מתוך אלפיים הדרושים של אדה"ז (שבערך כמאתיים מהם נבחרו בתו"א - ולקו"ת) כמבואר בהיום יום - ל"ד אד"ר, הרי רק על ארבעה מהם (או חמשה או כיו"ב) מצינו לשונות של הפלאה מאדהצ"צ,

וזה מורה לכאורה על היחודיות של מקומות אלו. [וידועים דברי ההפלאה של אדהצ"צ על אדה"ז ודרושו בכלל, ואכ"מ], ועיג"כ לשון "דרוש נפלא" בשה"מ תשמ"ה ע' קע, ושם ג"כ בענין אם בכלל יש לחלק בין הדרושים ולומר איזה מהם נפלא כו'.

הרב אליהו מטוסוב

- תושב השכונה -

יז. מבואר בתו"א על פ' יתרו עד, א (וכן מובא בעוד מקומות) שמצרים הוא כור הברזל כמו מצרף לכסף וכור לזהב. שמפריד הסיגים דהיינו שלא יהי' תערובת פסולת בכסף וזהב, וכך הוא מצרים כור הברזל שזיכך את ישראל ע"י קושי השעבוד בחומר ובלבנים להיות נפרד הרע מן הטוב .. וכאשר נזדכך ישראל נזדכך ג"כ העולם וגשמיותו וחומריותו.

וכן יש להעיר מפ' האברבנאל בפ' לך לך בענין בין הבתרים שמבאר בארוכה צורך גלות מצרים. כדי לצרפם כצרוף הכסף כי הנה העם המעותד לקבל הדבור האלקי יצטרך בהכרח להסיר מתוכו כל טומאה ולכלוך ולזכך נפשו מכל דעה ואמונה נפסדת וכמו שיכניסו באש את הכסף ואת הזהב לצרפם ולבטל מהם כל תערובת רע אשר בהם כן יצטרך הם והאומה להביאה בעבדות ויסורין כדי להסיר מתוכם כל מוטה לבררה וללבנה כראוי (שעי"ז) בהיותם זכים וטהורים יוצאים משם ויהי' ראויים לקבול התורה והמצות ולרשת התורה הקדושה.

ולכאורה צ"ע איך לתווך ענין הנ"ל, עם מה שמבואר בכו"כ מקומות שבנ"י נשקעו במ"ט שערי טומאה, והרע היתה אצלם בתוקפו, ולכן היו צריכים למ"ט יום (ספירת העומר) בכדי לזכך את עצמם לקבל את התורה כדלהלן:

ביחזקאל כ, ו-ט מבאר שהקב"ה הוציא את בני"י ממצרים אע"פ ש"ואמר אליהם איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו וגו' מ"מ 'וימרו בני ולא אבו לשמוע אלי איש, את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עזבו, ואומר לשפך חמתי עליהם לכלות אפי בהם בתוך ארץ מצרים" ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים וגו'.

ומבאר ע"ז האכרובנאל בפ' לך הנ"ל שגלות מצרים הי' בגזרה מאת הש"י לא בדרך עונש ולא על חטא קדם ושהי' לשתל תכליות הא' כדי לצרף את בני"י ולהבחינם בקרב מצרים התועים לראות היעמדו באמונתם כמו שהי' ראוי לצרוף ולזכך העם, וכיון כפי מה שהעיר הנביא יחזקאל הם חטאו במצרים וילכו ויעבדו אלקים אחרים .. הי' מהמשפט שלא יצאו מאותו גלות עוד, **מזה הצד הי' הגלות בצדק וחכמה**, והיתה הגאולה משם כפי חטאם בחדד וברחמים ועל זה נא' אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, לא יהי' לך אלקים אחרים על פני ר"ל אחרי אשר הוצאתי אותך מארץ מצרים אשר באת שם לצרוף ולהבחיך אמונתך ואשתכחת חסיר וחוטא ואני בדרך חסד הוצאתיך משם, עי"ש בארוכה.

וכן מובא בלקו"ש ח"ז ע' 78 ואילך בסעי' י"ב -וע"פ הידוע, אז אידן זיינען אין מצרים געווען מושקע, ר"ל, אין מ"ט שערי טומאה, און ווען זיי וואלטן זיך פארזאמט אין מצרים נאך איין רגע, וואלטן זיי ח"ו ניט נגאל געווארן.

וממשיך לבאר ע"פ מש"כ בתניא ספ"א שיציאת מצרים הי' באופן של "כי ברח העם" כי הרע שבנפשות ישראל עדיין הי' בתקפו בחלל השמאלי". והטעם לזה מבאר בסעי' יד - "וירעו אותנו" - די מצרים האבן אונז געמאכט פאר רעים. די מצרים האבן פועל געווען אין אידן אזא "רע" צו וועלכן אידן זיינען ניט שייך מציע (מער פון דער בחי' "רע" וואס האט געדארפט נתברר ווערן דורך גלות ושעבוד מצרים), ע"כ.

[ולפי זה מובן מדוע הי' צורך לענין דספירת העומר, שהוא עבודה שמברר את כחות הפנימיים, את השבע מדות, ואיך שכל מדה כלולה מהשני].

ובסעיף סעי' לא מבאר שגלות מצרים לא פעל מירוק וכפרה בשלימות ובהערה 69 מבאר - אף שפעל הזיכוך בישראל ובהעולם שיוכלו לקבל התורה וכו' - תו"א עד, א ואילך.

וצריך ביאור:

(1) האם "גלות מצרים" הי' לה פעולה כ"כור הברזל", לפי הנביא יחזקאל והאברבנאל משמע שלא, ולפי כו"כ מקומות בחסידות משמע שכן, ואם כן היתה לה פעולה, אז איך אמרינן שהרע היתה **בתקפה**, ושהי' מושקעים במ"ט שערי טומאה.

בסגנון אחר, באיזה חלק של בנ"י הי' הזיכוך? ובאיזה חלק הי' מושקעים במ"ט שערי טומאה?

(2) מבואר שהרכוש גדול שלקחו בנ"י ממצרים הי' הניצוצות שבזרכו במצרים, ובפרטיות זה קאי על ר"ב ניצוצות מהרפ"ח ניצוצות, ולכאורה עם שמושקע כל כך בטומאה, שהרע בתקפו, ונפש הבהמית שלהם לא נשתנה, איך פעלו העלאת ניצוצות (בדיוק הביאור שביררו את הניצוצות, איזה מצות הי' להם שיכלו לברר דבר גשמי להעלות את הניצוץ שבו).

(3) וכן צלה"ב איך לתווך את הנ"ל עם מאמרז"ל - שבני נגאלו בזכות האמונה, בזכות נשים צדקניות, על שלא שינו את דתם, שלא שינו את שמשם, לשונם ולבושם, ולאידך כתיב שהטעם שהקב"ה נתן לבנ"י שתי מצות לפני יצ"מ (מילה ופסח) כי באותו זמן לא הי' להם אף זכות: מצאם באופן ד"ערום וערי" (ראה לקו"ש חט"ז פ' בא ע' 114).

ויש להעיר שכל זה הוא גם קושיא ע"פ פש"מ, דהנה ברש"י על פ' בא יב, ו מפרש "ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו שנאמר ואת ערום וערי' ונתן להם שתי מצות מצות דם פסח ודם מילה" ובפ' ואתחנן ד, כ כתיב - ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם **מכור הברזל** ממצרים להיות לו לעם נחלה כיום הזה" ומקשה הבן חמש למקרא: אם מצרים הי' "כור הברזל" אי"כ איזה ענין של זיכוך זה פעל, כי בפ' בא נראה שבנ"י היו "שטופים באלילים (המשך רש"י הנ"ל) שמשמע ש"כור הברזל" דמצרים לא פעל פעולתו!?

ואף שיש לפרש שקאי על ב' מדריגות שונות, הר"ב מבקש ביאור בפרטיות מקוראי הגליון בענין זה, וביאור שיהי' מובן גם לכן חמש למקרא.

הרב מיכאל לוזניק

- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -

מיאמי פלארידא

פ ר ק י א ב ו ת

ח. בפרקי אבות שאומרים (ולומדים) בשבת זו פרק ששי:

(משנה א): רבי מאיר אומר: כל העוסק בתורה **לשמה**.
אוהב את המקום אוהב את הבריות משמח את המקום משמח את הבריות ומלבשתו ענוה ויראה. והוא צנוע וארך רוח, ומוחל על עלבונו, עכ"ל.

(משנה ו): ... והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים
ביראה בענוה. בארך אפים. אוהב את המקום אוהב את הבריות, עכ"ל.

שני משניות אלו מדברים במי שלומד תורה, ולכאורה המשנה ראשונה מדבר במי שלימוד התורה שלו במעלה ומדריגה גבוה יותר, שהרי הוא **עוסק** בתורה **לשמה**, שזה לא נזכר במשנה ו.

ולפי זה צריך להבין:

א) לאחר שמי שלומד תורה **סתם** צריך להיות לו המעלות של: יראה, וענוה, ארך אפים, ואוהב את המקום ואוהב את הבריות, מהו ה**חידוש** שמי **שעוסק** בתורה **לשמה** זוכה לזה.

ועוד שמלשון "זוכה" משמע שנותנים לו מעלות אלו "במתנה", והלא לכאורה כבר ה' צריך להיות לו מעלות אלו מצד **עבודתו**.

וכן על דרך זה, הלשון (במשנה א) "ומלבשתו (ענוה ויראה)", משמע שזה ענין של "מתנה", ולא שהוא עבד בעצמו עד שקנה המדה של ענוה ויראה בעצמו.

ולכאורה אם הוא בדרגא **שעוסק** בתורה **לשמה**, כבר נעשה התורה **קנין** אצלו, וכבר ה' צריך להיות בו מעלות אלו.

ב) במשנה (א) נאמר ענוה קודם יראה, ובמשנה (ו)

יראה קודם ענוה.

ג) במשנה (א) נאמר "וארך רוח", ובמשנה (ו) "בארך אפים".

ד) במשנה (א) מוסיף (לאחר "אוהב את המקום אוהב את הבריות") "משמח את המקום משמח את הבריות", משא"כ במשנה (ו).

ה) במשנה (א) לאחר שאומר "ומגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק" שהם מעלות מופלאות, ממשיך "והוה צנוע וארך רוח ומוחל על עלבוננו", שדברים אלו הם לכאורה מעלות פשוטות, עכ"פ בנוגע להמעלות שנזכרים לפני זה. ולכאורה הוה לי' להמשנה להזכיר מעלות אלו קודם לכן בהמשך "לענוה ויראה" ואח"כ ממשיך המשנה עוד לדבר בנוגע למעלות מופלאות "ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים".

ו) למה לא אמר התנא במשנה (ו) שהתורה נקנית גם כמדת הצניעות ובמי שמוחל על עלבוננו, בהוספה להמ"ח דברים.

ז) בפרק שלישי משנה יז איתא: "...אם אין דרך ארץ אין תורה, ולמה לא אמר התנא בנוגע לדברים שהלומד תורה צריך להיות אצלו, בהוספה להמ"ח דברים, גם הענין של דרך ארץ?"

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ש ו נ ו ת

יט. א' מהטעמים לאכילת מאכלי חלב בשבועות מובא בטעמי המנהגים בשם הר' נחום אהרן רוקח כי קודם מ"ת היל' אסור להם לישראל לאכול מאכלי חלב משום איסור "אבר מן החי" הנוהג אף בבני נח ברם, לאחר קבלת התורה הותרה אכילתם של מאכלי חלב, מדכתיב בשבח א"י "ארץ זבת חלב ודבש (כדאיתא בבכורות י.) ולכן נוהגין לאכול חלב זכר

למ"ת, שאז הותרה לנו מאכלי חלב.

ולכאורה צ"ע בטעם זה, מהא דמובא בפ' וירא יח, ח שאברהם הגיש למלאכים "חמאה וחלב", ובפ' ויחי מט, לב בברכת יעקב ליהודה חכלילי עינים מלין, ולבן שנים מחלב ומפרש"י מחלב = מרוב חלב, שיהא בארצו מרעה טוב לעדרי צאן.

הרי מובן שכבר שתו חלב לפני מ"ת, אבל, מה שצריך להבין, הא גופא, מכיון שחלב נחשב "אבר מן החל" מנלן ידעו שמותר לשתות חלב ומדוע אין פסוקים אלו מובאים במס' בכורות י, א. כטעם להיתר.

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת חיי מרים

בת הר' יוסף הכהן ע"ה

שפאניער

נפטרה ר"ח סיון תשי"ג

נדפס ע"י

בתה מרת רחל תחי אנדרוסיער

קובץ
הערות וביאורים
פשוטו של מקרא

•
ב

במדבר
חג השבועות
גליון לד (תמג)

יוצא לאור על ידי
תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה
417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק
שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל
שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה עש"ק פ' במדבר - חג השבועות שנת תשמח שנת הקהל.

תוכן הענינים

פשוטו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

א,א בד"ה וידבר במדבר סיני באחד לחודש..... ד

שם..... ד

א,ג בפסוק..... ו

א,מד-מו בפסוק..... ז

א,מז בפסוק..... ז

ב,ג בד"ה והחונים קדמה..... ז

ג,א בד"ה ואלה תולדות משה ואהרן..... ח

ד,ט בד"ה מלקחיה...מחתתיה..... י

ד,כ בפסוק..... יא

רשימת ביאורי כ"ק אד"ש בפרש"י בפ' נשא..... יא

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

א. בתחילת הפרשה בפרש"י ד"ה "וידבר במדבר סיני באחד לחודש" מפרש "מתוך חילבתן לפניו מונה אותם כל שעה".

לכאורה ה"בן חמש למקרא" למד כבר שמתוך חילבתן מונה אותם כל שעה, משום שרש"י עצמו מפרש כן בתחילת ספר שמות *.

הת' יצחק סלאווין
- תלמיד במתיבתא -

ב. בפירש"י ד"ה וידבר במדבר סיני באחד לחדש: מתוך חילבתן לפניו מונה אותם כל שעה כשיצאו ממצרים מנאן וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים כשבא להשרות שכינתו עליהם מנאן, באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באיר מנאם, עכ"ל.

עיינן באור החיים, שמביא דברי רש"י ומקשה, וז"ל: וזה לא יספיק ליישוב הפשט כי היל' לו למנותם קודם חודש ניסן לא אח"כ גם בהפלגת זמן חודש, עכ"ל.

ועיינן בלקוטי שיחות חלק ח במדבר א סוף סעיף ב וז"ל: פארוואס האט מען אפגעלייגט די ציילונג אויף א גאנצן חודש - ביז אחד באיר? עכ"ל.

ועיינן שם בהערה 11, וז"ל: ע"פ דרך הפשט יש לומר: בנוגע להקמת המשכן מדגיש הכתוב (פקודי מ, ב, יז) שהי' "באחד לחודש". . . ורצה הקב"ה שגם המנין (השליך להקמת המשכן) יהי' באחד לחודש - ביום זכאי, (ומכיון שביום הקמת המשכן לא היל' אפשר למנותם (כבהערה הקודמת)), מנאם באחד לחודש השני, דוגמא קצת עכ"פ ליום הקמת המשכן, עכ"ל בהערה שם.

* שם זה דוקא מספר בשם משא"כ כאן הוא סתם מספר, ועיינן עוד בלקו"ש ח"ח במדבר א' הערה 13.
המערכת

אבל עדיין צריך להבין:

(א) למה לא מנאם באחד לחודש אדר, וכקושית האור החיים: "כי ה' לו למנותם קודם חודש ניסן לא אח"כ", ויש להוסיף, שבכ"ג אדר התחילו כבר הנשיאים להקריב קרבנותיהם לחנוכת המזבח. *

(ב) נניח שה' לו לרש"י טעם למה נמנו אחר חודש ניסן, צריך להבין ל^שונו של רש"י: "כשבא להשרות שכינתו עליהם מנאן":

(1) למה לא אמר רש"י בקיצור: "וכשהשרה שכינתו עליהם מנאן". ועל דרך שרש"י אומר "כשיצאו (ממצרים מנאן)" ואינו אמר: "כשבא (להוציאם ממצרים מנאן)".

(2) לכאורה מלשון זה, "כשבא" משמע שה' זה תיכף ומיד, או אפילו קודם לכן, כשהתכוון להשרות שכינתו, ובפועל לא ה' המנין עד חודש ימים אחריו זה. **

* לכאורה זה אינו כלי הקריבו בר"ח ניסן ועל רש"י נשא ז, יב, ורש"י ר"פ שמיני.

** לכאורה ה' א"ל בדוחק - עכ"פ דמ"ש רש"י "כשבא להשרות וכו' מנאן" כוונתו ליכלל - במחק לשונו - (גם) המנין (דריש פ' תשא - פקודי) של מחצית השקל לאדנים שה' קודם שהשרה שכינתו ("כשבא"), ומ"ש וכשנפלו בעגל מנאן הכוונה - כפי פי' השפ"ח שמנה הג' אלפים עיל"ש. ומה שרש"י ממשיך באחד בניסן וכו' י"ל בב' אופנים או שהוא פירוש ופרט נוסף במ"ש לפני"ז "כשבא להשרות וכו' מנאן", או שהוא מנין חדש עכשיו ומ"ש "וכשבא" הוא רק זנין תרומת האדנים ודו"ק.

אבל ראה לקו"ש ח"ה במדבר א' הערות 9 ואילך "ומנין הנולדים" הוא מנין תרומת האדנים ודלא כשפ"ח ה"ל עיל"ש וכן משמע נמי מרש"י עצמו תשא (ל, טז).

עלין בקובץ הערות וביאורים לפרשת במדבר תשמ"ז
 (גליון לה (שצב)) ששם מביא הרב א.ח. תירוש על השאלה
 הנ"ל (למה לא נמנו בני ישראל בראש חודש ניסן) מבאורי
 מהרי"א, וז"ל: דשם ה' הגילוי שכינה לפי שעה, וכאן
 איירי לענין שכינתו בקביעות, עכ"ל, אבל נוסף לזה, שלא
 מצינו חילוק זה בפירש"י, הרי גם לפי תירוש זה נשאר
 עוד שאלות הנ"ל.

ועלין עוד בקובץ הנ"ל שהרב א.ח. מתעכב על לשון
 רש"י: "מתוך חיבתו לפניו" ושואל, וז"ל: איך אפשר לומר
 שמצד חיבה, מונה אותם, הרי לעיל בפ' כי תשא (ל, יב)
 כתוב ולא להי' בהם נגף ומפרש רש"י "שהמנין שולט בו
 עין הרע", עכ"ל שם בהקובץ הנ"ל.

ולא הבנתי שאלתו, ומהו הסתירה, מצד הקב"ה שמונה
 אותם או **שציוה** למנותם הוא ענין של **חיבה**, משא"כ לגבי
 אחרים שרואים מנין זה וחיבה זו או שידועים מזה,
 (ומתקנאים בזה וכו') (וזה יש לומר אפילו בנוגע
 לענינים רוחניים בלתי רצויים שידועים ממנין זה) שולט
 בו עין לא טובה, ואולי אפשר לומר שדוקא מצד זה שבמנין
 יש חיבה, מצד זה יש קנאה ושולט בו עין לא טובה.

הרב וו. ראזענבלום
 - תושב השכונה -

ג. בפרק א פסוק ג "תפקדו אתם לצבאתם, אתה ואהרן".
 לכאורה תמוה, הרי הבן חמש זוכר מה שלמד בפרשת כי תשא
 (ל, טז) אודות מחצית השקל, "ונתת אותו על עבודת אוהל
 מועד", ופירש"י שם "למדת שנצטוו למנותם בתחלת נדבת
 המשכן אחר מעשה העגל וכו'" עי"ש באריכות, ומדוע אין
 שמו של אהרן מוזכר שם בהמנין? למה דוקא כאן? ולמה
 רש"י לא מפרש כאן שוה דבר? *

הת' לוי יצחק חצקל בליטש
 - תלמיד במתיבתא -

* ומדוע כאן הוצרכו ל"ב נשיאים, אע"כ שאין זה
 קושיא בפשש"מ.

המערכת

ד. פרק א' פסוקים מד-מו "אלה הפקודים אשר פקד משה ואהרן .. שש מאות אלף .. וחמשים". ותמוה על החזרה המשולשת בל' הכתוב, "אלה הפקודים .. ויהיו כל פקודי ב"י .. ויהיו כל הפקודים...?" *

הת' יוסף יצחק טליטלבוים
- תלמיד במתיבתא -

ה. בפרק א' פסוק מז "והלויים למטה אבתם לא התפקדו בתוכם". נשאלת השאלה, מהיכן הסיק משה שאין לכלול הלויים במפקד הכללי שערך לשבטי ישראל? הרי עדיין לא נצטווה "אך את מטה לוי לא תפקיד...?" (א, מט) **

הת' שלום דובער שפירא
- כתיב ז' אהלי תורה -

ו. בפרק ב' פסוק ג: והחונים קדמה - רש"י קדמה לפנים הקרויה קדם ואיזהו היא רוח מזרחית, והמערב קרוי אחר.

ולכאורה תמוה:

(1) מדוע צריך רש"י להוסיף והמערב קרוי אחר איך זה נכנס כאן (הרי זה לא שייך לרש"י שמפרש).

(2) מדוע רש"י צריך לפרש שקדמה קרויה קדם הרי זה מובן בפסוק קדמה.

הת' אברהם ז. הולצברג
- שיעור ב' -

* ומהו בנוגע לכופל הל' במנין של כל שבט ושבט ל"ב פעמים זאח"ז?!

** הרי נאמר "איש איש למטה" ונמנו נשיאים לכל שבט לבד שבט לוי.

המערכת

ז. בפירש"י ד"ה ואלה תולדות אהרן ומשה (ג, א):
ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה לפי
שלמדן תורה מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה
עליו הכתוב כאילו ילדו, עכ"ל.

עיין בכלי יקר, וז"ל: ...וקשה דא"כ כל ישראל
תולדותיו כי לכולם למד תורה, ועוד למה חזר ואמר אלה
שמות בני אהרן ולא הזכיר את משה.

ונראה לפרש לפי שנאמר ובאהרן התאנף ה' מאד
להשמידו ואין השמדה אלא כללוי בנים כו' כמו שפירש"י
פ' עקב והועילה תפלת משה לחצאין נמצא שאותן שני בנים
שהציל משה בתפלתו דומה כאילו ילדם ונעשו תולדותיו
ביום דבר ה' את משה בהר סיני לך רד וגו' (שלפי פירושו
מתורץ עוד שאלה, והוא מה שפירש"י בד"ה ביום דבר ה' את
משה (שם): נעשו אלו התולדות שלו שלמדן תורה מה שלמד
מפי הגבורה, עכ"ל. ועיין שפתי חכמים, וז"ל: ...לא
שבאותו יום עצמו שדבר הש"י עם משה בהר סיני למדן אלא
שמאותו יום והלאה (ובאמת צריך להבין שהרי לא ה' גם
מאותו היום רק לאחר ירידתו מהר סיני ממחרת יוהכ"פ,
הכותב) ה' מלמדן ונעשו תולדותיו, עכ"ל. שפירוש זה
דוחק קצת משא"כ לפי פירוש הכלי יקר, הפירוש של "ביום
דיבר" הוא ממש באותו יום הכותב), ואח"כ התפלל עליהם
בהר ונעתר לו ה' שם על ההר.

ומה שאמר אח"כ אלה שמות בני אהרן ולא הזכיר משה
אמר כפי נדב ואביהוא כי אותם לא הציל מן המיתה, עכ"ל
הכלי יקר בנוגע לזה. *

ועיין גם כן באור החיים שפירש (מה שנאמר "תולדות
.. משה") גם כן על דרך זה.

* בל' המורגל "וליסעמיך!!" 'לפי פי' הכלי יקר ג"כ
קשה כנ"ל הרי משה הציל את כל בני מכלי' במעשה העגל
עצמו וא"כ מאי אילמא האי מהאי אלא מאי אית לך למימר
דשאני תפלה פרטית מתפלה כללית, ה"נ שאני לימוד פרטי
מלימוד כללי ועי' הע' הבאה.

המערכת

והנה פירוש זה, מצד טעמים הנ"ל, לכאורה קרוב יותר לפשוטו של מקרא, או עכ"פ מתרצת כמה דברים בפשוטו של מקרא שאין פירושו של רשי מתרץ, וצריך להבין למה לא הביא רש"י (גם, עכ"פ) פירוש זה.

ועיין בשפתי חכמים ששואל גם כן (כמו הכלי יקר, הנ"ל) וז"ל: ואם תאמר והלא לכל ישראל למד משה תורה ולמה לא נקראו תולדותיו, ומתרץ וי"ל דמה שלמד לכל ישראל תורה הי' במצות הש"י כמו דכתיב ויאמר ה' אל משה עלה אלי וגו' אשר כתבתי להורותם משמע דעיקר מה שלמד הש"י תורה עם משה הי' הכל בשביל כלל ישראל לכן אין שייך לומר כל המלמד אבל גבי בני אהרן שלא הי' משה מחוייב ללמוד עמהם דהא האב חייב ללמד את בנו תורה מ"ה נקראו תולדותיו של משה וכו', עכ"ל.

ולא הבנתי, וכי למד משה תורה רק עם האבות ולא עם הבנים. *

והלא לפי תירוץ השפתי חכמים, כמו שלא הי' משה מחוייב ללמוד עם בני אהרן, כן לא הי' מחוייב ללמוד עם אותם בני ישראל שאביהם הי' קנים, ואעפ"כ למד עם כל ישראל, ואם כן גם אותם הבנים הן תולדותיו.

ובאותו ענין, אולי הי' כדאי להעיר כאן על פירש"י שצריך עיון, והוא שבסוף פרשת כי תשא כתיב:

(לד, כט) ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה וגו', ומפרש שם רש"י וז"ל: כשהביא לוחות אחרונות ביום הכפורים, עכ"ל.

* הלא הוא עצמו מתרץ קושייתו בהביאו הרש"י מסוף פ' כי תשא (ראה להלן) ושם כתוב מפורש שמשה למד במיוחד עם בני אהרן (לבד מה שלמדו בתוככי כלל ישראל) אשר ע"כ נקראו תולדות.

ובפסוק (שם, לא) כתיב: ...וישבו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה וידבר משה אלהם.

ובפסוק שאחר זה כתיב: ואחריו כן נגשו בני ישראל וגו' ועיין שם בפירש"י וז"ל: אחר שלמד לזקנים חוזר ומלמד הפרשה או ההלכה לישראל. תנו רבנן כיצד סדר המשנה משה היל' לומר' מפני הגבורה נכנס אהרן שנה לו משה פרקו נסתלק אהרן וישב לו לשמאל משה נכנסו בניו שנה להם משה פרקם נסתלקו הם ישב אלעזר לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן וכו' נכנסו זקנים שנה להם משה פרקם .. נכנסו כל העם, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) בפסוק כתיב: ...וישבו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה וגו', ולא נזכר בפסוק זקנים כלל, ולמה פרש רש"י: "אחר שלמד לזקנים", זקנים מאן דכר שמיל'?

(ב) למה בסדר המשנה שמביא רש"י, אין מפרש מתי ובאיזה אופן למדו הנשיאים.

(ג) למה לא נזכרו כלל נדב ואבליהוא, והרי היו עוד בחיים, שהרי סדר זה התחיל מיד אחר יום הכיפורים, כפירש"י הנ"ל.

הרב וו. ראזנבלום
- הושב השכונה -

ח. בפרק ד פסוק ט "מלקחיה . . . מחתתיה".

כאן רש"י מפרש מה רם, אף פירש אווים בפ' תוומה, אבל לעיל פסוק ז קערת וכפת כתב "כבר פירשתים באלאכת המשכן".

וצ"ע השינוי שדוקא. במנורה מפרש עוד הפעם.

יש מתרצים שהכלים לשלחן הפנים יש אריוכות הלאור לכן אינו מפרש עוד הפעם, אבל כל' המנורה שאין בפרושו אריוכות חוזר ומפרש, אבל זה אין דרכו של רש"י.

הרב אהרן חיסריק
- תושב השכונה -

ט. בסוף פרשתינו "ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו". היאך מסתיימת הפרשה בפסוק זה, לכאורה יודע הבן חמש למקרא שצריך לפתוח בדבר טוב וחותם בדבר טוב. (וכן כותב הרמב"ם בהלכות תפילה (פרק י"ג הלכה ה') "כל העולה לקרות בתורה פותח בדבר טוב ומסיים בדבר טוב")?

הת' ש. ש.
- תלמיד במתיבתא -

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירוש"י דפ' נשא

נת' בהתוועדות	ד"ה	פרק ופסוק
נשא תשכ"ה (1)	נשא את ראש בני גרשון גם הם.	ד, כב
נשא תשל"ד (2)	למה אין רש"י מפרש מדוע לא כתוב אצל בני מררי "נשא את ראש בני מררי".	ד, כט
נשא תשל"ד (3)	עבודת עבודה.	ד, מז
נשא תשל"ד (4)	ועבודת משא.	שם
נשא תשד"מ	לאשר אשם לו.	ה, ז
נשא, בהעלותך תשכ"ט (5)	וכל תרומה וו.	ה, ט
נשא תשמ"ג	וכל תרומה וגו'.	שם
נשא תשמ"ו	איש איש.	ה, לג

יב - במדבר - שבועות תשמה -

ה, כח	ונקתה.	נשא תש"מ (6)
ו, ב	למה אין רש"י מפרש מדוע נסמכה לפ' סוטה לפ' לשלוח הטמאים.	נשא תשל"ב
ו, כג	למה אין רש"י מפרש מדוע נסמכה פ' ברכת כהנים לפ' נזיר.	נשא תשל"ב
שם	אמור להם (הא').	נשא תש"ל (7)
שם	אמור להם (הב').	נשא תש"ל (7)
שם	אמור.	נשא תש"ל (7)
ו, כד	יברכך.	נשא תשל"א (8)
שם	יברכך.	ניוא תשל"ז (8)
שם	יברכך.	נשא. בהעלותך תשמ"א
שם	וישמרך.	נשא תשל"א (8)
שם	וישמרך.	נשא תשל"ז (8)
שם	וישמרך.	נשא. בהעלותך תשמ"א
ו, כה	יאר ה' פניו אליך.	נשא. בהעלותך תשמ"א
שם	ויחונך.	נשא. בהעלותך תשמ"א
ו, כו	ישא ה' פניו אליך.	נשא. בהעלותך תשמ"א
ו, כז	למה אין רש"י מפרש מהי	

	ההוספה ד"וישם לך שלום", לאחרי ריבוי הברכות שלפנ"ז. נשא תשמ"א	
ז, ג	למה אין רש"י מפרש מדוע כל נשוא נדב רב חצי עגלה (דהילנו ששני נשיאים ביחד נדבו עגלה אחת).	נשא תשל"ג (9)
שם	כנ"ל. מוש"פ נשא תשל"ח (9)	
שם	כנ"ל. נשא תשמ"מ	
שם	כנ"ל. ליל ל"ב סיון. (וש"פ שלח) תשמ"ב (9)	
שם	למה אין רש"י מפרש מדוע לא רצה משה לקבל מהנשיאים את העגלות עד שנאמר לו מפי המקום. נשא תשמ"ה	
ז, ט	כל עבודת הקודש עליהם. מוש"פ נשא תשל"ט	
ז, יט	הקרב את קרבנו. נשא תשל"ה	
שם	קערת כסף. נשא תשכ"ו (10)	
שם	קערת כסף. מוש"פ נשא תשל"ח (11)	
שם	קערת כסף. מוש"פ נשא תשל"ט	
שם	מזרק אחד כסף. נשא תשכ"ו (10)	
שם	מזרק אחד רסף. מוש"פ נשא תשל"ח (11)	

מוש"פ נשא תשל"ח (11)	כף אחת.	ז, כ
מוש"פ נשא תשל"ח (12)	עשרה זהב.	שם
נשא תשכ"ו (13)	מלאה קטורת.	שם
מוש"פ נשא תשל"ח (14)	מלאה קטורת.	שם
בהעלותך תשכ"ו	פר אחד.	ז, כא
מוש"פ נשא תשל"ח (11)	פר אחד.	שם
מוש"פ נשא תשל"ח (11)	איל אחד.	שם
מוש"פ נשא תשל"ח (11)	כבש אחד.	שם
בהעלותך תשכ"ו	שעיר עזים.	ז, כב
מוש"פ נשא תשל"ח (11)	שעיר עזים.	שם
מוש"פ נשא תשל"ח (11)	ולזבח השלמים בקר שנים.	ז, כג
בהעלותך תשכ"ו	אילים עתודים כנשים.	שם
מוש"פ נשא תשל"ח (11)	אילים עתודים כנשים.	שם
נשא תשמ, ב	למה אין רש"י מפרש מדוע נאמר "עשתי עשר" ולא "אחד עשר" (שזהו הלשון הרגיל בכגון דא).	ז, עב

למה אין רש"י מפרש מדוע נאמרו פסוקים אלו (כפי שפירש בפסוקים הקודמים). נשא תשמ"ב ז,פז-פח

למה אין רש"י מפרש מה השייכות של "ובבא משה וגו'" להנאמר לפני, ז ולאח"ז. נשא תשל"ה ז,פט

נשא תשמ"ו כנ"ל. שם

נשא תשכ"ה (15) וידבר אליו. שם

נשא תשכ"ה (15) וישמע את הקול. שם

נשא. בהעלותך תשכ"ח וישמע את הקול. שם

(1 יח 54-46. 2 שם 54-44 3 שם 54-45 4 שם 54-46
 (5 ח 40-29 6 נשא תשמ"ו 7 יח 82-76 8 שם 82-81
 9 נשא תשמ"ה 10 ח 48-41 11 יח 91-83 12 שם 91-84
 13 ח 48-42 14 יח 91-88 15 יג 23-20.

נסדר ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
 - תושב השכונה -

לזכות

הילד יוסף יצחק שיח"י

לאורך ימים ושנים טובות

לרגל הכנסו לבריתו של א"א ע"ה

ביום ג' ר"ח סיון שנת תשמח והקהל

נדפס ע"י הוריו

הרה"ת ר' נחום מנחם הלוי וזוגתו רייזל פרומנו: שיח"ו

פרידפערטיג